Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...ин 21-hээ гарана | № 9 (13633) | 1972 оной январиин 12, среда | Сэн 2 мүнгэн

ЭРШЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР—20 ТОННО

Цындыма Гундуновна Дашиева гансашье түрэл Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздоо бэшэ, бүхы Баргажан нютагтаа эрхим ажалаараа суурхаhаар үнинэй юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан Цындыма Дашиева хори гаран жэл соо hаалишанаар ажаллана. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө колхоз соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, Цындыма Дашиева 1971 ондо ажалдаа тобоймо амжалта туйлаба. Тэрэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2510 килограмм hү hааба. Түрүү hаалишан 16 үнеэ даажа абанхай юм. Жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 15-да дүүргээд, hара хахад саг соо 1972 оной түсэбөөр ажаллаа. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур 20 тонно үлүүтэй hү гүрэндэ тушаагаа.

Түрүү hаалишан, коммунистка Цындыма Гундуновна Дашиевагай ажалайнь бэлэг имэл даа.

С. БАИРОВ.

...ҮГЭС БЭЛЭН

...н адагай, Хүндэй болон ...тагай бэлшээри сагаан ...ор хушагданхай. Энэ дун ...алайн дунда хонидой бай...лэ харлажа, эндэ тэндэ ...оно.

...Торийн совхозой нэгэдэ...лениин эхэ хонидой ота...дэлмэришэд түл абалгадаа ...лэн болонхой. Бүри намар ...а хойшо тэдэнэр байраяа ...ан, үбhэ тэжээл газаагаа ...абаhан байха юм.

...агша хонишон Рафис Аб...овай отарада хүрэжэ ерэ...онидой байра hайса бэлдэг...харагдана. Эндэхи 700 эхэ ...шэнэ байра баригданхай. ...ь сонхо хоёр дабхараар ...э дулаалагданхай.

...байдалыень иигэжэ hайнаар бэлдэжэ үгэhэндэнь урмашан, бригадын хонишод оролдосотой hайнаар ажаллана. Хонидынь тарганууд, намарайнгаа хүшэ алдаагүй.

Ажалша бэрхэ хонишод 200 центнер үбhэ, 500 центнер зеленко бэлэдхэжэ абанхай. Мүн үбhэнэй гурил хурьгадтаа эдюулхээр хадагаланхай. Гадна хонидто дуран соонь эдюулхэ hолоомон бии. Тэжээлэй элбэгшье hаа, тэдэнэр hүрэгүүдээ удэрынь бэлшээнэ. Тиигэжэ эдэнэр шэнэ жэлдэ зуун хонин бүриhөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ зорилготой.

Энэ отарада мүн шадабаритай хонишод Илья Максимов, Роман Ершов гэгшэд ажаллана. Нарай хурьгадаа илгажа хааха хаалта хаамагууд бэлдэгдэнхэй.

— Энэ жэлдэ хонин бүриhөө заабол хурьга түлжүүлхэ хүсэлтэйбди, — гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлбэ. — Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ дүүрэн аргатайбди. Хурьгалhан хонидто эдюулхэ силос бии.

Үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдэhэн хонишодой тоодо мүн Василий Викторович Семеновой бригада оролсоно. Эндэхи хонишод хуушан байраяа газаа досоогүй hайса шабаhан, оройень зузаанаар хушаhан, үүдэ үрхэеэ дулаалhан, байрынь газаахи хашаа хорёо зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Үбhэнэйнь хорёо соо 200 центнер үбhэн, 400 центнер зелёнко бии.

Иигэжэ Иван Николаевич Кречетовэй хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи отделениин хонишодой бүхы бригаданууд юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ажалай шэнэ амжалта туйлахые, хонин бүриhөө хурьга абажа томо болгохоор зоригжонхой.

Б. БАШАРОВ.

Зэдын аймаг.

Ринчин Бадмаевич Бадмаев Тайлсын совхоздо автомашины жолоошоноор хүдэлhөөр үнинэй юм. Тэрэ өөрынгөө автомашинада нягта наринаар хандадаг, ажалдаа оролдосотой габшагайгаар хүдэлдэг хүн гэжэ суурханхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Б. Бадмаев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЖЭЛЭЙНЬ ДҮНГӨӨР ХАРАХАДА

«Сибиряк» колхозой hаалишан Таисия Демидовна Андриевская аймаг соогоо суутай hаалишадай нэгэн юм. 1971 ондо hаагдаhан hүнэй дүн гаргахада, Таисия Демидовна дахин түрүүлhэн байба. Һаажа байhан үнеэн бүриhөө тэрэ 2952 килограмм hү абаа. Иимэ дүн аймаг соо эгээн түрүүшынхеэ туйлагдаба.

Үбэлэй үедэ үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hааха гэhэн үүсхэл гаргаhан hаалишадые даган, нүхэр Андриевская мүнөө улам оролдосотойгоор ажаллажа байна.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэн.

Совет орон ДОТОРНАЙ

«ДАУРИИН» ГЕРОЙНУУД ЭКРАНДА

...ҮҮ. «Даури» гэжэ романай ...удые Эрхүү хотодо ажа...д hаяхан экран дээрэ ха... Уран зохёолшо К. Седых ...н тиимэ нэрэтэй романаар ...hан уран hайханай шэнэ ... нинтын харалгада табиг... байна.

...фильм» студиин режиссер ...губовичай найруулан та...энэ фильм соо Забайкали...раждан дайнай үе тухай ...нэ. Фильмын гол рольнуу... артистнар В. Шукшин, ...елян, Ю. Соломин болон ... гүйсэдхэнэ.

...ААЛИШАНАЙ АЛТАН МЕДАЛЬНУУД

...ЛУКИ. (Черниговскэ об...). Октябриин 10 жэлэй нэ...рэ колхозой hаалишан, Со...с Ажалай Герой А. Д. Дов...о областиин hаалишадай ...дэлгэрhэн мүрысөөндэ ила...раhан юм. Тэрэнэй хүндэ...тус hаалиин фермэ дээрэ ...н туг үргэгдэбэ. Түсэбтэ та...алэй түрүүшын жэлдэ энэ ...шан үнеэн бүриhөө 7729 ...рамм hү hааhан байна.

...СР-эй арадай ажахын туй...уудые харуулдаг выстав...лоодохи алтан медаль Ан...мсовнада hаяхан барюулаг...суттаа хүдэлдэг нүхэдынь ...ые халуунаар амаршалба. ...үхэр 18 жэл соо hаалиша...хүдэлнэ. Энэ үе соо хамта ...2000 тонно шахуу hү hаа... Колхоздонь эмхидхэгдэhэн ...иин hаалишадай hургуу... А. Д. Довженко толгойлдог ...а.

...ОЙ ТҮРҮҮШЫН УРГАСА

...ШАНБЕ. Календаряар үбэ...сагай байбашье hаань, Тад...истанай зүүн урда зүгтэхи Кулябска талада дулаан байhаар. Үндэр хадануудай оройдол багахан саhан бии.

Назаровай нэрэмжэтэ совхозой ажалшад морхооб, мангир болон бусад овощ хуряажа эхилээ. Тиигэжэ эндэхид республикынгаа городуудта шэнэ жэлэй овощ эльгээжэ захалба.

«Таджикплодоовощ» гэжэ управлениин ажахынууд бүхэли жэл соо овощ, хартаабха ургуулжа хуряадаг болоно байна. Эдэ ажахынууд январь, февраль hарануудаар городуудай ажалшадта 6 мянган центнер овощ эльгээхэ зорилготой.

МАЛ АЖАЛДАА — ИНДУСТРИАЛЬНА БААЗА

АРТЕМ. (Примориин хизаар). Керамзит-бетон панелеэр баригдаhан туршалгын hаалиин фермые барилгашадhаа гүрэнэй комисси тушаажа абаба. Тиимэ фермэ Примориин хизаарай Артемовско совхоздо бодхоогдоо.

100-100 үнеэнэй багтаха хоёр дал, үнеэдые hааха тусхай таhалга эндэ бии. Фермэ дээрэхи бүхы хүндэ хүдэлмэри оньhон машинын хүсөөр хэгдэхэ байна. Тусхай түхеэрэлгээр үбэлдөө дулаан агаар дал соо оруулагдажа байха юм.

***

АЛМА-АТА. Кзыл-Ординска целлюлозо-картоной комбинадай хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. Эндэ картон ба мал ажалда хэрэглэгдэдэг витаминтай дрожжо гаргагдадаг юм.

***

КЛАЙПЕДА. «Балтия» гэжэ судна бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэд болзорhоонь 7 хоногоор урид Петропавловск-Камчатский портдо «Калитва» гэжэ траулер эльгээбэ.

Усть-Балык — Курган — Альметьевскэ нефтепроводой ба...ига эхилбэ. Тэрэ 2 мянган километр утатай байхаар хараа...гдана. Эндэ дүршэлтэй бэрхэ гагнууршад, хабсаргагшад хү...лдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Юргамышска участок дээрэ 1220 милли...трэй түмэр соргонууд табигдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭНЭБДИ

Мүнөө үеын барилга сүм хангахын тула тон ехэ хирпиисэ хэрэгтэй. Энээнние Улаан-Үдын хирпиисын заводой хүдэлмэришэд hайн ойлгоно. Эдэнэр хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Хуурай аргаар хирпиисэ хэдэг заводой коллектив үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 2 миллион 556 хэhэг хирпиисэ хээ.

Табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ hайн шанартай хирпиисэ бүри ехээр хэхэ зорилго урдаа табинхайбди.

Шэнэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо 5 миллион 550 мянган хэhэг хирпиисэ хэхэ даабаряа 6 миллиондо хүргэхэ гэhэн уялга манай заводой хүдэлмэришэд абаа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжо бидэнэртэ бии гээшэ. Энээн тушаа яhала хөөрэлдөөшьебди.

Манай заводто ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ болоhон хүдэлмэришэд олон юм. Жэшээлхэдэ, мастер Юрий Дагбаевич Дылгыровэй даадаг участогай хүдэлмэришэд үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 1 миллион хирпиисэ бүтээhэн байха. Харин Иван Шаболиной даадаг участогай хүдэлмэришэд 800 мянган хирпиисэ бүтээгээ. Иимэ ажалша түрүү хүдэлмэришэд хэлэhэндээ хүрэhэн лэ байдаг шуу. Хуурай аргаар хирпиисэ хэдэг манай заводой хүдэлмэришэдэй урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха байhанда этигэмээр.

В. ЧИМИТОВ,
Улаан-Үдын хирпиисын заводой начальник.

АЗИИН БА АФРИКЫН АРАДУУДАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭХЭ ЭМХИИН V КОНФЕРЕНЦИДЭ ХАБААДАГШАДТА

КАИР

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Азиин, Африкын арадуудай hаналаа нэгэдэхэ эмхиин V конференцидэ хабаадагшадые халуунаар амаршалнаб.

Азиин ба Африкын арадуудай сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалай түлөө, социалис оронуудай арадуудтай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдтэ эдэнэй дайшалхы нягта холбоо барисаа байгуулхын, түгэс харилсаатай байхын түлөө тэмсэгшэ Афро-Азиин hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөн империализмда эсэргүү бүхы дэлхэйн арадуудай фронтые бэхижүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хубитаяа оруулха зэргэтэй.

Империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй эб эе таhалха, нэгэдэлыень hуларуулха хараа бодол баримталан, урдань дарлагдадаг байhан арадуудай национальна, социальна сүлөөрэлгын мүхэшэгүй хүдэлөөнүүдтэ али болохоор hаад тойбо татаха гэжэ империалистнууд hэдэнэ. Арадуудай үндэhэн хүсэл эрмэлзэлhээ уламжалан, бүри нягта эмхидэлтэй, hэримжэтэй байха, империализмын ба шэнэ түхэлэй колониализмын эзэрхэг түримхэй аашануудта эсэргүүсэн бүри эрид шангаар тэмсэхэ эрилтэ Афро-Азиин hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшад бүгэдэнэй үмэнэ табигдана.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, тэрэнэй hайшааhан гадаадын-политическэ үргэн ехэ программые Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлжэ байна. Энэ программа дотор хараалагдаhан ябуулганууд—империализмда эрид шанга харюу үгэхэ, революционно, сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ ябуулганууд арадуудай хани барисаа, эб найрамдал, бэеэ дааhан, аюулгүй байдал бэхижүүлгын политикатай хододоо зохилдуулагдан бэелүүлэгдэнэ. Агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн байдаг совет арад Индохитадай патриодуудтай, Африкын колониальна, үндэhэ яhанай илгаа баримталан газаашалагша ёho гуримуудай hүүлшын үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэлшэдтэй, национально-сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнүүдтэй аха дүүгэй ёhoop хододоо hаналаа нэгэдэн талархадаг. Совет арад Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ, тэрэнние хилын саанаhаа үмэглэгшэдтэ эсэргүү хэрэгтээ үнэн саашадаашье байха.

Советскэ Союз империалистнуудай эзэрхэг түримхэй политикада эрид шанга харюу саашадаашье үгэхэ, эб найрамдал сахиха ба батадхахын түлөө, арадуудай сүлөөтэ бэеэ даанхай, аюулгүй байдалай түлөө хододоо тэмсэхэ, hаяшаг бэеэ даадаг болоhон гүрэнүүдтэхи арадуудтай хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ, социальна, экономическа ба соёлой хүгжэлтын талаар табигдаhан асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ али бүхы туhа хүргэхэ байха.

Азиин ба Африкын арадуудай, социалис оронуудай арадуудай ба бүхы дэлхэйн демократическа хүсэнүүдэй эб эетэй ябуулга, дайшалхы ёhoop hаналаа нэгэдэлгэ мүнөө империализмда эсэргүү тэмсэлэй амжалта туйлаха гол арга национальна ба социальна сүлөөрэлгын хэрэгэй илалта хангаха үнэн нүхэсэл болоно. Танай конференци эдэ түүхэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, эдэ ехэ уг зорилгонуудые туйлаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туhалха гээд этигэжэ байhанаа мэдүүлнэб.

Социалис оронуудай, национально-сүлөөрэлгын ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй — империализмда эсэргүү мүнөө сагай бүхы хүсэнүүдэй аха дүүгэй ёhoop hаналаа нэгэдэлгэ ба найрамдал улам бэхижэг лэ!

Л. БРЕЖНЕВ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

КАИРАЙ КОНФЕРЕНЦИ НЭЭГДЭЭ

КАИР. (ТАСС). Азиин ба Африкын арадуудай hаналаа нэгэдэхэ эмхиин (ОСНАА) V конференци баяр ёhололой оршон байдалда эндэ нээгдээ. 70 гаран ороной hаналаа нэгэдэхэ национальна комитедүүдэй делегацинууд ба адаглагшад, мүн Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Соведэй, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин, Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн Федерациин, Студентнэрэй уласхоорондын холбооной, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин, Африкын нэгэдэлэй эмхиин ба бусад олон эмхинүүдэй түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Египедэй Араб Республикын премьер-министр Махмуд Фавзи конференцидэ хабаадагшадта хандажа амаршалаа.

Конференциин түрүүлэгшэ, Египедэй делегациин толгойлогшо, Араб Социалис Союзай Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Абдель Салям эз-Зайят үгэ хэлэхэдээ, Азиин ба Африкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, социализмын оронуудай хоорондо бата бэхи фронт байгуулхые уряалба.

ОСНАА-гай V конференциин нэрэ дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээhэн амаршалгын бэшэгые, Египедэй президент А. Сададай бэшэгые, тэрэшэлэн хэдэ хэдэн оронуудай, уласхоорондын эмхинүүдэй амаршалгануудые делегадууд альга ташалгаар угтаа.

Гамаль Абдель Насерай дурасхаалай медалиие ОСНАА-гай Саг үргэлжын секретариадай бии болгоhон тухай, Афро-Азиин hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадта тус медалиие үгэхэ тухай ОСНАА-гай Саг үргэлжын секретариадай генеральна секретарь Юсеф эс-Сибаи заседани дээрэ соносхобо.

Үглөөнэй пленарна заседани дээрэ СССР-эй, Лаосой, Камбоджын, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын, ДРВ-гэй, КНДР-эй, Палестинын Национальна соведэй делегацинуудай толгойлогшонор үгэ хэлээ.

Конференциин хүдэлмэри үргэлжэлhээр.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ФИДЕЛЬ КАСТРАТАЙ УУЛЗАБА

ГАВАНА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делегаци Сантьягаhаа эндэ ерээ.

А. П. Кириленко Кубада байха үедөө Ф. Кастро, Р. Кастро, К. Родригес, Б. Роко гэгшэдтэй хани ёhoop хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй делегаци тэрэл удэртөө Гаванаhаа мордоо.

ҺАНАА АМАР ҺУУҺАНАЙ ХОЙШОЛОН

Энэ жэлдэ Хяагта, Хүдэри нютагта саhан ехэ ороогүй, урин дулаан үбэл болоно байна. Колхоз, совхозуудта адууhа малай тэжээлшье нёдондонойхидо орходоо яhала ехэ бэлэдхэгдэнхэй. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, адууhа малые гарза хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулха, тэдэнhээ ашаг шэмэ ехээр абаха арга боломжо гүйсэд бии.

Аймагай түрүү hаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриhөө мянган килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэhэн уялгаяа мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Алтайн совхозой түрүү hаалишан Мэдэгма Найданова нёдондо үнеэн бүриhөө 3237 килограмм hү, тэрэ тоодо декабрь соо үнеэн бүхэнhөө 278 килограмм hү hаагаа гэхэ гү, али сүүдхэдөө үнеэн бүхэнhөө 10 литрhээ дээшэ hү hаагаа.

Гэхэтэй хамта, үбhэ тэжээлэй элбэгтэ, адууhа малай дулаан байрада байжа садатараа эдеэлхэ хаhада hү ехээр, hаба hуулгаар билтарса hаахын орондо, сагаан эдеэ бират ай абажа шададаггүй ажахынууд аймаг дотор үшөөл олон. «Заря» колхоз урзанда жэлдэ бүхыдөө 3 мянган центнер hү hааhан байгаа hаа, үнгэрэгшэ жэлдэ энээнhээ бага, 2250 центнер hү hаагаа гэхэ гү, али hү hааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаагүй.

Мүнөө эндэхи hаалиин фермэнүүдтэнь тон хүшэр хүндэ байдал тохёолдонхой. Һаяшаг КПСС-эй райкомой бюродо, арадай хиналтын комитет дээрэ тус колхоздо тохёолдоhон байдал зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой шиидхэбэри абтаhан байна. Гэхэтэй хамта, колхозой түрүүлэгшэ И. Третьяков, партийна бюрогой секретарь И. Полынцев гэгшэд энэ тохёолдоhон байдал тушаа ямаршье тобшолол хээгүй, алдуу дутагдалнуудаа усадхаха талаар бии байhан дутагдалнууд мүнөөшье усадхагдаагүй.

Тус ажахын Мөөрөөшын фермэдэ (даагшань Н. Бадмаев) мүноо хүрэтэр үбэлэй хүйтэндэ үнеэдынь хээрэ гаргагдажа адуулагдана. Рационоор табигдаhан үбhэ тэжээлыньшье хүсэд эдюулэгдэнэгүй. Заримандаа фермэдэнь үбhэн хаhа сагтаа асарагдангүй таhалдашана. Малда эдюулхэ минеральна тэжээлшье дуталдана, тугалай, үнеэдэй байра соо тэжээлэй дабhаншье байхагүй.

— Эдэ үнеэдтнай юундэ hаалганагүйб?—гэжэ фермые даагша нүхэр Бадмаевhаа асуухада, тэрэ иигэжэ харюусана:

— Зарим hаалишаднай үбдөөд, ондоо тээшээ ошоод, үнеэдынь эзэгүй дээрэhээ hаагдангүй үлэнэ гээшэ,—гэжэ хэлэнэ.

Мөөрөөшын фермэдэ ехэнхи ажалынь оньhожоруулагданхай. Эндэ үнеэдые hааха оньhон түхеэрэлгэ, малай байра дээрээ уhалха авто-уhалуури, АПС-6 гэдэг тэжээл буйлуулха оньhон түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ тодхогдонхой. Теэд эдэ бүхы оньhон машинануудынь мүнөө хүдэлнэгүй, hаалишад малайнгаа эдихэ үбhэ тэжээл үргэбшөөр зөөнэ, ехэнхи ажалаа гараар хэнэ.

Тэрэшэлэн Үнгэрхэйн фермэдэ (даагшань Т. Жарникова), Полканова тосхоной фермэдэ (Л. Игумнова) баhал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Жэшээнь, Полканова тосхоной фермэдэ тугалайнь байра соо шабар шабха, шииг нойто ехэтэй. Декабрь hарада абтаhан 17 тугалнуудай долоониинь гарзалаа. Томо болоhон тугал, буруунуудай олонхинь бужууташанхай, үлбэр муунууд. Ветпунктын хүдэлмэрилэгшэд тэдэ малда эм дом уулгажа, үбшэ хамшагыень үгы хэхэ хэмжээ абанагүй.

Шарбагатай гэжэ газарта нэгэ бүлэг үхэр шахан таргалуулагдажа байнхай. Эндэ 180 үнеэд, эрэ хашарат, гунжад hайнаар эдеэлүүлэгдэжэ таргалуулагдаха ёhотой юм. Тэдэ малынь Сүхэ голой соолгын хүйтэн уhанhaa уhалагдана. Голодоhондо гаргагдаhан үнеэдынь тугаллажа эхилээ, нарай тугалнуудынь туража, үргүүлхэ болонхой. Юуб гэхэдэ, үнеэдые hааха, тугалнуудыень хүхүүлхэ хүн үгы.

— Малтнай ягаа туранхай юм?—гэжэ ахалагша малшан А. Бабарыкинhаа асуухада, тэрэ иигэжэ харюусана:

— Эдэш ягаад тарган байха юм. Гансахан муу шанартай үбhэнhөө бэшэ юушье эдюулнэгүй ха юмбибди. Манда нэгэ заахан обёос үгэhэн юм. Теэд тэрэнээ эгээл муудаhан, тураhан малдаа эдюулхэ гэжэ наринаар захинхай.

Иихэдээ энэмнай мал шахан таргалуулжа байhан хэрэг гээшэ гү гэжэ асуухаар болоно.

Тус колхозой хонишодойшье отарануудтахи байдал энээнhээ үлүү бэшэ. Ахалагша хонишод М. Тазетдинов ба П. Жарников гэгшэдэй даадаг отарануудта мэнэ hаяар хонидынь хурьгалжа эхилхээ байна. Теэд нарай түл абаха байраньшье хүсэд дулаалагдажа бэлэн болгогдоогүй. Досоонь таhалга хэхэ хаалта хаамжа табигдаагүй, хонидые эдеэлүүлхэ хобто кормушкашье хэгдээгүй байха юм. Хонидто эдюулхэ нарhанай шэлбүүhэн, дабhан гэхэ мэтэ витаминтай тэжээлшье бэлэдхэгдээгүй. Үнгэрхэдөө хурьга абаха хүнүүдшье олдоогүй байhаар. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ахалагша хонишод, зоовет- мэргэжэлтэд, колхозой правленишье шэнэ жэлэй түл эмхитэй hайнаар абаха, 1972 оной социалис уялгые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар бират ай юумэ үшөө хэнэгүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Хэрбээ хүн бүхэнэй даалгагдаhан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаад, тэдэндэ шухала эрилтэ табидаг байгаа hаань, иимэ тулюур туйган байдал тохёолдохогүй hэн. Нэн түрүүн фермэ, отарануудта ажалай журам тон hула, адууhа мал харууhалха зооветеринарна заабаришье сахигданагүй, ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хойрог хүнүүд зоргоороо ябаха юм.

Тус колхоздо малшад ходо hэлгэгдэжэ hэдхэжэ байдаг гэлсэнэ. Энэньшье зүб. Үнэндөө «Заря» колхоздо хүдэлжэ байhан малшадтаа бодото анхарал хандуулагданагүй. Мөөрөөшын, Полканова тосхонуудай клубууд үни заланай хаалгатай, сонхынь шэл эбдэрхэй, талын hалхин ходоро үлеэжэ байдаг. Малшадайшье гэр байра соо бог шорой дүүрэн, ариг сэбэр сахигданагүй, радио, газетэ, журнал гэхэ мэтэ байхагүй.

Нёдондо колхозой тоосоото hунгалтын суглаан дээрэ социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэхэ, тэрэнние олондо үргэнөөр харуулжа байха гэжэ хэлсэгдэhэн байгаа. Теэд энэнь дүүргэгдэнэгүй. Нэгэшье гүүртэ, фермэдэ социалис уялга, мүрысөөнэй дүрим байхагүй.

— Шэнэ жэлдэ hү hааха уялгатнай алин гээшэб?—гэжэ Үнгэрхэйн фермые даагша Т. Жарниковаhаа асуухада, тэрэ иигэжэ харюусана:

— Уялга абаhанаашье hананагүйбди. Тэрэмнай колхозой правленидэ байгаа юм бэзэ,—гэнэ.

Иигэжэ байхадань, жэлдээ хэды шэнээн hү hааха ёhотойбта гэжэ hаалишадhаа асууhанайшье үлүү болоно бшуу.

Колхозой олонхи фермэнүүдтэ hаалишад, малшадынь түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байhан дүршэл багатай хүнүүд юм. Теэд тэдэнэй дунда ямаршье hуралсал эмхидхэгдэнэгүй. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, малай үбэлжэлгэдэ бии байhан дутагдалнуудые усадхаагүй hаа, тус колхоздо мяха, hү ехээр абаха асуудалые hайнаар шиидхэхэнь бэрхэтэй.

А. СУРМАЧ.

Хяагтын аймаг.

«ГАР АЖАЛАЙ ОРОНДО МАШИНАНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ ГЭЭШЭ... ХҮНЭЙ МЭДЭЛДЭ ОРОҺОН ТЕХНИКЫН БҮХЫ ТҮРҮҮ, ҺАЙН ТАЛАНЬ БОЛОНО» ГЭЖЭ В. И. ЛЕНИН БЭШЭЭ ҺЭН.

ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛ, КОММУНИС АЖАЛ— ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭ

КПСС-эй обкомой үүсхэлээр Ажалай Улаан тугта авиазаводто тусхай теоретическэ семинарай үнгэргэгдэһэн тухай мэдээсэл манай газетэдэ толилогдоо һэн. Республикымнай промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, гол мэргэжэлтэд, партиин зарим райкомуудай. Улаан-Үдын горкомой, мүн предприятинуудай партком болон партийна организацинуудай секретарьнар, министерство, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд семинарта хабаадалсажа, **заводой техническэ дэбжэлтэ туйлаха, коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата түсэбтэй, мүн түрүү дүршэлтэйнь танилсаһан байна.**

Заводой хүтэлбэрилэгшэд семинар дээрэ хэдэн элидхэл хээ. Заводой директор С. И. Исаев, главна инженер М. И. Неганов, парткомой секретарь Г. Д. Бондаренко, главна инженерэй орлогшо Ю. Н. Кравцов семинар дээрэ элидхэл хээ. Үйлэдбэриез техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ талаар заводой холын хараата түсэб, техническэ дэбжэлтэ туйлахын тула заводто хэгдэхэ хүдэлмэри, продукциин шанар һайжаруулха асуудалда эдэ элидхэлнүүд зорюулагдаа. Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ автомат оньһон арга (АСУП), электронно-тоололгын машина (ЭВМ) хэрэглэхэ талаар эндэ хэгдэжэ байһан бэлэдхэл семинарта хабаадагшадые һонирхуулба.

Заводой цехүүдээр ябажа, түрүү дүршэлтэйнь танилсаһан байна. Эндэ мэргэжэлтэд семинарта хабаадагшадай олон асуудалда тодорхойгоор харюусаа.

Республикымнай хүтэлбэрилэгшэд семинарта хабаадалсаа. Партиин обкомой секретарь В. Г. Бирюков түгэсхэлэй хэлэһэн байна.

Семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн далаар материалнууд доро толилогдоно.

КОЛЛЕКТИВЭЙ МҮНӨӨ ҮЕЫН ЗОРИЛГО: ШЭНЭ ОНОЛ АРГА, ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

«Шэнэ юумэ зохёон байгуулха, шэнэ юумэ мэдэхэ, дэмжэн дэлгэрүүлхэ» гэһэн уряа лозунгнуудай хүнэй анхарал хандуулмаар газарнуудта хадаатай байһые обёоронгүй гарахаар бэшэ. Коллективэй ажал хэрэгүүдэй энэ уряатайгаа алгасалдадатгүй байһаниинь эли тодо.

Авиационно завод мэдээжэшье, түрүүшье предприяти юм. Эндэ олон шэнэ үүсхэл гаргагдаа. Техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай ашаар ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха гэһэн партиин XXIV съездын табиһан зорилго бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна.

Научно-техническэ дэбжэлтэ али нэгэ коллективэй, бүхы общественн ажабайдал, ажал хэрэгтэ сэхэ хабаатай. Үйлэдбэриин хэр зэргэ зүбөөр эмхидхэгдэһые, түхеэрэлгэнүүдэй, байра байдалай техническэ талые, үйлэдбэриин культура болон коллективэй бэлэдхэл шадабариие, тобшолон хэлэхэдэ, нэгэ доро шиидхэгдэжэ байгаа олон асуудал, хэмжээ ябуулга тэрэниие элирүүлэн харуулна гээшэ. Республикын предприятинууд техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэмжээ хараалжа, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээ. Энэ талаар авиазаводой коллектив зарим дүй дүршэлтэй болонхой. Өөрын түүхэтэй, ёһо заншалтай энэ коллектив хүгжэлтын шата бүхэндэ тэдэнээ баяжуулжа, арьбадхажа байһаар.

Заводой үйлэдбэриин технологическа бүхы процессүүд жэл бүхэндэ нарижуулан һайжаруулагдана. Тиигээгүй һаа, шэнэ продукци бүтээн гаргаха, шанарыень һайжаруулха бэрхэтэй байха һэн. Шэнэ табан жэлэй үедэ коллективэй шиидхэхэ зорилго бүри ехэ. Энэ зорилготой тааралдуулан, технологическа шэнэ процессүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ юм.

Эдэ бүхы асуудал заводые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэ, коллективэй социальна хүгжэлтын түсэб дотор хараалагдаа. 1970—1975 онуудай туршада бэелүүлэгдэхэ энэ түсэб научна эшэ үндэһэтэй, бүхы талаараа зүбөөр баримталагдаһан байха юм. **Тэрэнэй гол шэглэл техническэ дэбжэлтэ юм.** Энэ түсэб хоёр хубиһаа бүридэнэ. **Нэгэдэхинь** — үйлэдбэриие шэнээр зэбсэгжүүлхэ, бүтээсэ ехэтэй мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгэ, станогоор хангаха, технологическа шэнэ процесс нэбтэрүүлхэ, ажалые оньһожоруулха, автомат аргаар хангахые хараална. **Хоёрдохи** хубидань коллективэй социальна хүгжэлтэдэ хабаатай олон асуудал оролсоно. Хүдэлмэришэдэй юрэнхы бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, һайнаар ажаллаха эрхэ байдал тэдэндэ байгуулха, культурна эрилтыень хангаха, коллективэй һайн һайхан ёһо заншал арьбадхаха гэхэ мэтэ болоно.

Түсэбөөр хараалагдаһан энэ олон асуудал хоорондоо холбоотойгоор, удаа дараалан шиидхэгдэхэ юм. Тиимэһээ бэелүүлэгдэхэ ёһотой хэмжээ ябуулгын гол удха, тэрэнэй хэзээ дүүргэгдэхэнь, хэр шухала байһаниинь, хэнэй хэхэ, харюусахань дууһан тодорхойлогдонхой.

Коллективэй шэнэ табан жэлэй үедэ дүүргэхэ түсэбынь мүн лэ эли тодо юм. Ажахын байдалай ямаршье талые абажа хараа һаа, шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл хэрэглэгдэхээр хараалагдаа. Промышленна предприятинуудта шудхалгын үйлэдбэри ехэ удха шанартай юм. Заводой энэ үйлэдбэри шэнэ түхеэрэлгээр хангагдажа, үргэдхэгдэжэ байна. Шудхалаа хэлгэдэ шэнэ, түрүү кокильно, ондоошье арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. Шудхагдаһан детальнуудай шанар ходо хинан шалгагдадаг. Жэлдээ нэгэ дахин тусхай харалга эмхидхэгдэнэ. Гагнуури хэхэдэ мүн лэ оньһон арга хэрэглэгдэдэг болоо. Хэб хэхэ, элдэб жэжэ бужа зүйлнүүдые бэлдэхэ үйлэдбэри шэнэдхэн байгуулагдажа, шэнэ түхеэрэлгээр хангагдажа байнхай. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эндэ 188 шэнэ машина, станогууд тодхогдоо.

Продукциин шанар һайжаруулха асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдадаг. Һайн шанартай продукциин бүтээгдэбэл, түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ юм гэжэ эндэ тоологдоно. Энэ асуудалда зорюулагдаһан эмхидхэлэй. хүмүүжүүлэлтын ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Заводой дирекци, партком даажа абаһан ажалайнгаа түлөө хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Энэ хүдэлмэри үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ажалладаг газартаа ариг сэбэрые сахиха тэмсэлтэй нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэнэ гээшэ. Заводой цехүүд, участогуудта эмхи гуримтай, ариг сэбэр. Агаар сэбэрлэхэ, ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал хангаха гэрэлтүүлгын, мүн ондоошье түхеэрэлгэнүүд цехүүд соо тодхогдонхой. Ариг сэбэрые нарииаар сахлагүй хүдэлмэришэд материальна урмашуулгынгаа ордойдоо хахад хубиие абаха эрхэтэй юм.

— Хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө культурна эрилтын талаар, ухаан бодолоороо мастертай, инженертэй адли болонхой, — гэжэ нүхэр Исаев онсо тэмдэглээ. Тиимэһээ тэрэ ямаршье голодоһогүй продукци бүтээжэ шадаха, бүтээхэ ёһотойшье байна. Юрын хүдэлмэришэдтэ иимэ эрилтэтэйгээр хандахатай хамта хүтэлбэрилхы тушаалтадай харюусалга, үүргэнь улам дээшэлүүлэгдэнэ, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэхэ ехэ эрхэ тэдэндэ үгтэнэ.

Партиин XXIV съезд арадай ажахыда хими үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай заагаа. Заводой коллектив энэ заабариинь бэелүүлэн, химическэ зүйлнүүдые үйлэдбэридөө хэрэглэжэ эхилээ. Пластмасса, капрон продукци бүтээлгэдэ хэрэглэгдэнэ. Эдэ зүйлнүүд ондоо зарим материалнуудһаа бүхэ һайн, хүнгэн, хямда сэнтэй юм. Тиимэһээ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ химическэ зүйлнүүд бага бэшэ аша туһатай.

Түмэр детальнуудые нэгэ станогто тошылдохо, мүлихэ түрүү арга семинарта хабаадагшадые ехээр һонирхуулба. Тэрэ арга эндэ түрүүшынхеэ хэрэглэгдэжэ байна. Станогой зарим хуби һэлгэһэнэй ашаар хэмжүүрээрээ бага, ехэшье, мүн тошылдон мүлигдэхэ ажал ехэтэй деталь нэгэ гараар бүтээгдэнэ. Энэ арга нэбтэрүүлхэдэ, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлэгдээ.

Ажалай шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэтэй хамта продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ нүлөө ехэтэй ондоо олон хэмжээн заводто бэелүүлэгдэнэ. Продукциин электрическэ часть. зүйлнүүдые, элдэб орёо приборнууд, автомат аргануудые хинан шалгаха тусхай албан, лабораторинууд эндэ хүдэлнэ. Металл зүйлнүүдые бэхи һайн болгохо гидравлическа пресс һаяхан тодхогдоо. Приборнуудые хинан шалгадаг, туршажа үзэдэг орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй лаборатори, **тоо бодолгын** албан энэ табан жэлэй үедэ нэгэдхэгдэхээр хараалагдаа. **Холын хараата комплексно түсэбэй ёһоор заводой тусхай метрологой албан бии болгогдохо юм.** Мүнөө хүдэлжэ байгаа хэдэн лаборатори, мастерской тэрэнэй мэдэлдэ үгтэхэ, энэ хэрэг бүри нарижуулан һайжаруулагдаха ушартай.

1970 оной эхиндэ заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан үүсхал республика доторнай һайшаагдаа һэн. Тэдэнэр техническэ дэбжэлтэ туйлалгые түргэдхэхын тула үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомат аргаар зэбсэгжүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха олон асуудал шиидхэлсэхэ, урлан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Энэ асуудал цехүүд, участогуудай партийна нээмэл суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, тогтоол баталан абтаа һэн. Заводой инженер, техник бүхэн техническэ дэбжэлтын асуудалнуудые шиидхэлсэхэ болоо. Мүнөө зарим тэды тобшолол хэхээр байна. Хэрбээ үүсхэл гаргаһан түрүүшын һарануудта урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 800 мянган түхэригэй мүнгэ зоори алмалта хэхээр шиидэһэн байбал, тэрэнээ холо ехээр ахин гараа. Хамта дээрээ 2 миллионһоо үлүү ехэ алмалта үгэхэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Тиигэжэ олон инженер, техникгүүд жэлдээ абадаг салин хүлһэсэ харюулдаг болоо. Зарим эдэбхитэйшүүл салин хүлһэнэйнгөө 200—300 процентые алмаха урлан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн юм. Жэшээлхэдэ, мастер Васильев, конструктор Бойко үйлэдбэридэ ехэ аша туһатай дурадхалнуудые нэбтэрүүлжэ, өөһэдынгөө жэл соо абадаг салингые 2—3 дахин харюулаа. Техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүүргэхэ үүргые улам дээшэлүүлхэ зорилго табигдаа.

Холын хараата түсэбэй горитой хубинь коллективэй социальна хүгжэлтэ болоно гэжэ хэлэгдээ һэн. 1966—1970 онуудай хугасаада заводой 2080 хүдэлмэришэд түрүү дүй дүршэлэй һургуулида һуража гараа. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэдэй 38,9 процентнь ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлһэн, 30,4 процентнь продукциингаа шанар һайжаруулһан, 20,8 процентнь технологическа шэнэ процесс шудалһан байна. Хүдэлмэришэдэй 9,9 процентнь өөһэдынгөө ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэдэг болоо.

1970—1975 онуудай үедэ хүдэлмэришэдэй юрэнхы бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари улам дээшэлүүлэгдэхэ юм. Тэдэнэр элдэб һуралсалда хабаадалсаха. Тусхай дунда, дээдэ эрдэмтэй хүдэлмэришэдэй тоо хамта дээрэнь 20 процентээр олошоруулха гэжэ түсэбөөр хараалагдаа. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха зохид эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохотой хамта тэдэнэй культурна, ажаһуудалай эрилтэ хүсэдөөр хангаха хэмжээн тодорхойлогдоо. Коллективэй амарха, культурна сагаа зохидоор үнгэргэхэ тусхай бааза, газарнууд эмхидхэгдэхэ юм. Медицинскэ хангалга, ниитын эдеэ хоол һайжаруулагдаха, шэнэ гэр байранууд баригдаха.

Коллективэй өөрын һайн һайхан ёһо заншалые арьбадхан баяжуулхын тула «Ажалай алдар солын үдэр» жэл бүхэндэ үнгэргэгдэхэ болоо. Тэрэнь заводой байгуулагдаһан үдэртэй хамта тэмдэглэгдэхэ юм.

Үйлэдбэреэ улам саашань хүгжөөхэдэ коллективтэ аша туһатай гээшэ. Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэтэй хамта продукциин шанар һайжаруулагдана ха юм. Тиигэжэ бүхы коллективэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй эрилтэ гүйсэд һайнаар хангаха арга олгогдоно гээшэ. Заводой холын хараата түсэбэй ёһоор ажалай бүтээсэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлэгдэхэ, технико-экономическа талааараа һайн үрэ дүн туйлагдаха. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэдэй абадаг салин хүлһэн ургаха ушартай. 1975 ондо хүдэлмэришэдэй салин 1968 оноймтой сасуулхада, 13,6 процентээр дээшэлхэ гэжэ багсаагдана.

Эрхим шанартай, найдамтай бэхи продукци бүтээбэл, үйлэдбэриин ашаг үрэ һайжарха, ажалай саг гамнагдаха байна гэжэ эндэ тон зүб тоолоно. Энэ зорилго бэелүүлхын тула техническэ дэбжэлтэ туйлаха, коллективые социальна талаарнь хүгжөөхэ шухала. Тиимэһээ табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ олон хэмжээн хараалагдаа. Энэ түсэбэй ёһоор заводой шудхалгын, гагнууриин үйлэдбэри үргэдхэгдэхэ, металл, деталь болбосоруулгада шэнэ онол арга саашадаа үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Хинан шалгаха, туршалга хэхэ лаборатори, участогууд нэгэдхэгдэжэ, түбэй метрологой албан эмхидхэгдэхэ юм. Холын хараата түсэб эмхидхэлэй бүхы хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Продукци бүтээдэг хүдэлмэришэдэй, мүн үйлэдбэри эмхидхэн хүтэлбэрилдэг тушаалтадай харюусалга улам дээшэлүүлхэ, мэргэжэл шадабариинь һайжаруулха тобшолол хэгдээ.

> *„Арадай ажахые түсэблэлгын, хүтэлэлгын хэрэг улам нарижуулан һайжаруулха зорилгоор экономико-математическа онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, электронно-тоололгын ба эмхидхэлэй үүргэтэй техникэ болон хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые ашаглаха ябадал хангаха...“*
> *Тоололгын техникын хэрэгсэлнүүдые 2,4 дахин, тэрэ тоодо электронно-тоололгын машинануудые 2,6 дахин олоор бүтээдэг болохо“.*
>
> (КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдһээ).

АСУП—ЕРЭЭДҮЙН ЗОРИЛГО

Арадай ажахын һалбари бүхэн хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Хоорондоо холбоотой үйлэдбэриин олон процесс зүбөөр эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэнь ехэ бэрхэшээлтэй, орёо болобо. Тиимэһээ арадай ажахын һалбаринуудые эмхидхэн хүтэлбэрилгэдэ автомат оньһон арга (ОАСУ), үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ (АСУП), хүтэлбэрилгын автомат оньһон арга (АСУ) хэрэглэхэ зорилго табигдаа. Оронаймнай түрүү предприятинууд оньһон аргаар хүдэлгэгдэхэ эдэ машинануудай аша туһаар тусхай тоололго хэнэ, мэдээсэлнүүдые абана.

Мүнөөдэр дүүргэхэ түсэбөөрөө дашуураад лэ, ерээдүйн хүгжэлтэдэ һанаагаа табидаггүй хүтэлбэрилэгшэд, коллективүүд урдахи зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ шададаггүй гээшэ. Харин үдэр бүриингөө ажалые дүүргэхэтэй хамта холын хараата зорилгонуудые шиидхэлсэдэг коллективүүдэй ажал хэрэг урагшатай һайн байдаг. Авиазаводой коллектив үйлэдбэридөө шэнэ онол арга хэрэглэһэнэй, бүтээсэ ехэтэй машина, станогуудаар хуушарһан түхеэрэлгээ һэлгэһэнэй ашаар лэ түсэбөө һаpa, жэл бүхэндэ үлүүлдэг болонхой.

...һарууд, ууджам таһаг. Тоо бодолгын шэнэ түхэлэй хэдэн янзын машина жэрылдэнэ. Ямаршье мэдээсэл үгэхэ, тоололго түргэнөөр хэхэ машинанууд эдэл даа. Мүнөө тодхогдожо, тааруулагдажа байһан орёо оньһон энэ арга һаляын сагта заводой аша туһада зорюулагдахань ха юм. АСУП гэжэ оньһые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ бэлэдхэл эндэ дүүрэхэ дүтэлөө.

— Хүдэлжэ байгаа предприятида энэ оньһонэй проект зохёохонь, нэбтэрүүлхэнь зарим тэды бэрхэшээлтэй,—гэжэ заводой главна инженерэй орлогшо **Ю. Н. Кравцов** хэлээ. «Кунцово» гэжэ нэрлэгдэһэн иимэ оньһон арга предприятинуудта хэрэглэгдэжэ эхилээ. Тэрэ үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилхэдэ сэгнэшэгүй ехэ аша туһа хүргэхэ, алар 143 тоо бодолго хэхэ юм.

Заводто оньһон арга хэрэглэхэ бэлэдхэл энэ жэлдэ дүүргэгдэхээр хараалагдаа. 1972—1973 онуудай хугасаада техническэ проект зохёогдохо, документаци бэлдэгдэхэ. Эндэ хэрэглэгдэхэ тоо бодолгын түб (ВЦ) нарижуулан һайжаруулагдажа, тусхай мэдээсэл ИВЦ үгэдэг болохо.

Шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэдэ түрүүшээр элдэб бэрхэшээл ушардаг гээшэ. Урдань өөһэдөө тооложо, сасуулжа үгэдэг ажалаа машинада дууһан даалгажа үгэхэ, мүн эдэ машинануудые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ программист-математигуудые бэлдэхэ, комплексно проект зохёохо гэхэ мэтэ ажал хэгдэжэ байна. 1974 ондо 42 программист-математигууд бэлдэгдэхээр хараалагдана. **АСУП оньһоной ашаар оперативно-календарна түсэб зохёогдохо, техническэ хиналта эмхидхэгдэхэ, элдэб график, таблица зурагдаха юм.**

Оньһон аргаар үйлэдбэри эмхидхэн хүтэлбэрилхын тула автомат түхеэрэлгээр хангагдаһан, үргэлжэдөө оньһожоруулагдаһан участок, цехүүд байгуулагдаха болоо. Эндэ электронно-тоололгын машинанууд (ЭВМ) хүдэлгэгдэхэ ёһотой. Энэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ. Эртээнһээ зохёон байгуулагдаһан программын гэхэ гү, али тусхай даабариин ёһоор нэгэ доро хэдэн түхэлэй ажал бүтээдэг станогууд заводто абтажа, ашаглагдажа эхилээ. Мүнөө иимэ 30-аад станок тодхогдонхой, тэдэндэ ажаллаха хүдэлмэришэд бэлдэгдэжэ байна.

Харгы шэнээр гаргахада хэзээдэшье бэрхэтэй байдаг. Тэрээн мэтэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлэн хэрэглэжэ эхилһэн заводой коллективтэ элдэб бэрхэшээл, һаад ушаруулһан дутагдал дайралдана. Шэнэ түхэлэй эдэ 30-аад станогой хахадынь шахуу мүнөө ашаглагдаагүй байһаар. Тэрэнэй шалгагаан юуб гэхэдэ, станогуудые хангаха хүдэлмэришэд хүсэд бэлдэгдээгүй. Тэрэниие һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула программынь эртээнһээ бэлдэхэ, тоололго, сасуулга хэхэ, тиигэжэ хэрэгтэй документацяр хангаха шухала. Табан жэлэй үедэ завод 100-гаад иимэ станогтой болохоор түсэблэнэ. Программа зохёохо программист-математигуудые бэлдэхэтэй хамта, станок дээрэ ажаллаха бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэдые һургаха зорилго табигдаа.

Тиихэтэй хамта инженерно-техническэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй тусхай мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Техническэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй болоһон мэргэжэлтэдэй участок, цехүүдые толгойлжо, үялга, харюусалгаяа хүсэд мэдэржэ байбалнь үйлэдбэриие зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гэһэн эрилтэ дүүргэгдэхэ ха юм. Инженер, техникүүдэй бэлэдхэл һайжаруулха факультет мүнөө заводто эмхидхэгдээ.

Үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилхэ (АСУП) оньһо хэрэглэхын тула завод научна шэнжэлгын институтай, научна организацинуудтай холбоо барисаа байгуулжа эхилээ. Тэдэнэй туһаламжаар үйлэдбэриин шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ, элдэб машина, станогууд хүдэлгэгдэхэ болохо.

Республикымнай машина бүтээлгын, ондоошье һалбариин предприятинуудта гарай хүсөөр бүтээгдэдэг ажал үшөө ехэ. Туһалбариин, ашаа тээхэ, буулгаха, детальнуудые хабсаргаха хүдэлмэри ехэнхидээ гараар хэгдэнэ. Тиимэһээ энэ ажал бүтээсэ багатай. Энэ хүдэлмэри оньһожоруулаагүй һаа, техническэ дэбжэлтэ туйлахань, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй болоо. Автомат, автомат шахуу аргаар гагнуури хэхэ, гагнууриин шэнэ онол арга хэрэглэхэ талаар горитой алхам заводто хэгдэжэ байна. Мүнөө заводто шэнэ аргаар 700 шахуу элдэб түхэлэй гагнуури хэгдэнэ. Ойрын жэлнүүдтэ тэдэнэй тоо 1000 хүргэгдэхэ юм. Детальнуудые нэгэ доро хабсаргаха орёо түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Продукциин шанар һайжаруулхын тула шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Детальнуудта электрофизическэ элдэб шалгалта хэгдэнэ, тэдэниие бэхи һайн болгохо элдэб колисо хэрэглэгдэнэ.

Хуушарһан түхеэрэлгые шэнэ, бүтээсэ ехэтэй машина, станогуудаар хангаха, **хүдэлгэгдэжэ байгаа техникые нарижуулан һайжаруулха гээшэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгын нэгэ шухала эрилтэ** болохо юм. **Эрхим һайн техникэтэй, машинануудтай, мүн үйлэдбэреэ** һайнаар лэ **эмхидхэһэн** хүнүүд илажа гарадаг **гэһэн** В. И. Ленинэй **захяа заабарине заводой коллектив бодото дээрэнь бэелүүлнэ.** Эдэ үгэнүүд **заводоуправлениин** байшан соо **аржытар бэшээтэй, хүдэлмэришэдэй урдахи зорилго ходо һануулна** гэхээр. **Арадай ажахыда** шухала хэрэгтэй **продукци үйлэдбэрилэн** гаргахын, **шэнэ түхэлэй,** мүнөө үеын **техникэ бүтээхын тула** өөһэдынгөө **үйлэдбэри зүбөөр эмхидхэхэ,** шэнэ **онол арга үйлэдбэридөө** нэбтэрүүлхэ, **шэнэ станок,** **машинануудаар үйлэдбэреэ хангаха шухала.**

Авиазаводой коллектив мүнөө үеын эрилтэнүүдтэй алхасаяа нэгэдүүлжэ, урдахи зорилгоёо шиидхэжэ байна ха юм. Заводой проходнойһоо эхилээд. цехүүд, участогуудта эмхи гуримтай. Хүдэлмэришэд үялга, харюусалгаяа мэдэржэ, өөһэд[…]
лэдхэл шадабари дээшэлү[…]
дэнэй олонхинь түрүү дүй[…]
һургуулида, техническэ […]
дээшэлүүлхэ курсануудта, […]
ришэн-залуушуулай үдэшы[…]
лида һуралсана.

Заводто бүтээгдэдэг дета[…]
бүхэнэй, хожомынь хабса[…]
зүйлнүүдэй шанар шалга[…]
түхеэрэлгэнүүд цехүүдтэ […]
хой. Продукциин шанар э[…]
мэдээсэлнүүд саг үргэлжэ […]
соносхогдожо байдаг. Т[…]
дэбжэлтэ үйлэдбэриин ашаг[…]
шэлүүлхэ асуудалтай сэхэ[…]
той юм. Заводой коллектив[…]
бэриин фонднуудые ашагта[…]
рэглэхэ, материал, түүхэй […]
рын элшэ хүсэ алма..а г[…]
доно. Энэ хэрэгтэ ухаалан з[…]
урлан нарижуулагшадай […]
байгаа туһа нэмэри горитой[…]
водой главна инженер М. И[…]
вай мэдээсэлэнэй ёһоор ур[…]
жуулагшад, ухаалан зохёо[…]
гэрһэн табан жэлэй турша[…]
лион 460 түхэригэй алмал[…]
үнэтэ дурадхалнуудые үйл[…]
нэбтэрүүлһэн байна.

Шэнэ табан жэлэй үедэ […]
рине оньһожоруулха талаа[…]
дэлмэри хэгдэхэ юм.

Детальнуудые бэлдэхэ, […]
ажал оньһожоруулагдахань[…]
зүйхэ, эсхэхэ шэнэ түхеэр[…]
легуудаар завод хангагда[…]
Гагнуури ехэнхидээ онь[…]
мал аргаар хэгдэхэ. Дета[…]
нэгэ доро болбосоруулха т[…]
дүршэл хэрэглэгдэжэ заха[…]
шадаа үйлэдбэридэ пластмас[…]
ческэ ондоо зүйлнүүдые […]
хэ, хиналта, шалгалтын ш[…]
борнуудые тодхохо хэрэгтэ […]
харал хандуулагдана.

Цехүүдэй хоорондо, цех[…]
ашаа зөөлгые гуримшуулха […]
раалагдаа. Ямар цехтэ, ям[…]
сэл, детальнуудай хэрэгтэй […]
ниинь эртээнһээ тодорхо[…]
ашаа зөөхэ тусхай түсэб […]
юм. Иимэ гурим нэбтэр[…]
эхилээ, саашадаа бүри үр[…]
рэглэгдэхэ. Тиигэжэ цехүү[…]
хэрэгсэя болон хэрэгтэй зү[…]
дуталдаха, энэ ушарһаа […]
ябадал хүсэд зайсуулагдаха[…]

Зүбшэн хэлсэһэн асууда[…]
тобшолол хэгдээ:

Техническэ дэбжэлтэ ту[…]
ашаар ажалай бүтээсэ […]
ехээр дээшэлүүлхэ. Тус[…]
граммын ёһоор хүдэлдэг ст[…]
бүри олоор тодхохо, тэдэнэ[…]
сэ дээшэлүүлхэ.

Үйлэдбэриие эмхидхэн […]
рилхэ оньһон арга (АСУП[…]
рүүлхэ бэлэдхэл бүри […]
ябуулха, электронно-тоолол[…]
шина хэрэглэхэ.

АСУП амжалтатайгаар н[…]
хын, үйлэдбэриие үргэлжэ[…]
һожоруулхын тула автомат, […]
шахуу аргаар хангагдаһан […]
дээ оньһожоруулагдаһан […]
цехүүдые, лабораторинууд[…]
гуулха.

Цехүүдтэ диспетчерскэ […]
торнуудые тодхохо.

Архивуудта хадагалагдад[…]
ческэ документаци хэрэгтэ[…]
бэдэрэн олохо хүдэлмэри […]
руулха, машинын аша туһ[…]

Детальнуудые шэнэ арга[…]
доро болбосоруулха, үргэлж[…]
һожоруулагдаһан участогуу[…]
хидхэхэ.

Химическэ шэнэ зүйлнүү[…]
лэдбэридэ нэбтэрүүлхын ту[…]
галта, туршалгын хүдэлмэр[…]
нөөр хэхэ, заводой конст[…]
алба бэхижүүлэн һайжаруу[…]

Научно-шэнжэлэлгын […]
болон организацинуудтай х[…]
рисаагаа үргэдхэхэ.

Үйлэдбэриин культура д[…]
хын, продукциин шанар һа[…]
хын тула уран һайханай […]
терской гү, али эстетик[…]
эмхидхэхэ, хожом байгу[…]
автоматикын, оньһожоруул[…]
лон уран һайханай проект […]
гын тусхай таһагта энэ ма[…]
бюрое даалгажа үгэхэ.

АСУП оньһон, бүтээсэ ех[…]
нэк, машина үйлэдбэридэ и[…]
һэнэй ашаар хүдэлмэриш[…]
олошоруулангүйгөөр ажалай[…]
дээшэлүүлхэ, горитой ехэ […]
бүтээн гаргаха.

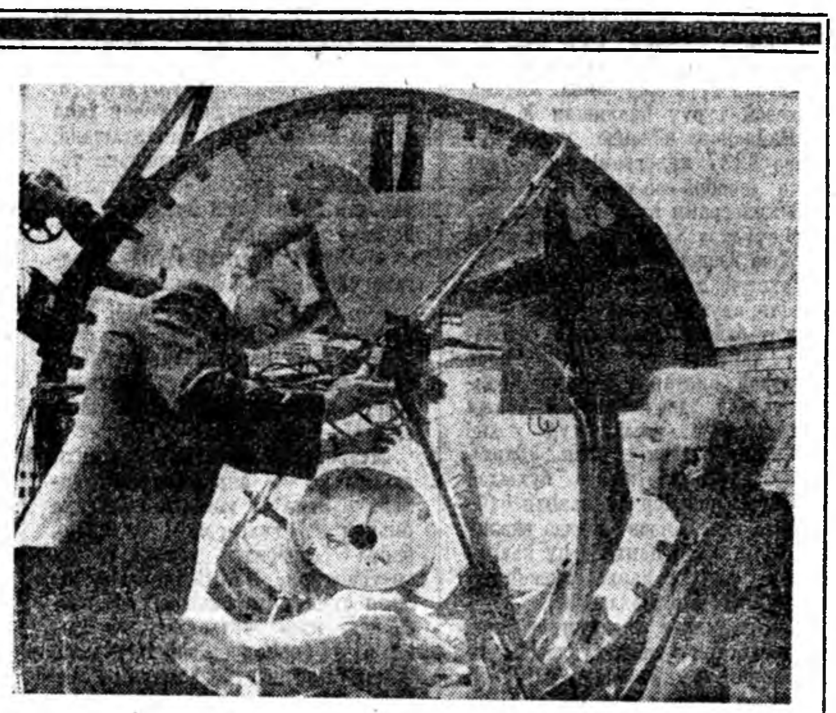
* * *

Үйлэдбэреэ техническэ […]
шэнээр зэбсэгжүүлхэ, кол[…]
социальна талаар хүгжөөхэ[…]
хараата түсэб заводто […]
бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Заво[…]
лектив энэ түсэбөө бодото[…]
бэелүүлжэ, шэнэ амжалта[…]
хаар зорингжонхой.

С. БАРДАМ[…]
манай […]

Үйлэдбэриин хүтэлбэрилгэдэ автомат оньһон арга хэрэглэхэ түхеэрэлгэ, элдэб техникын хэрэгсэлнүүдые харуулһан «системотехника-71» гэһэн тусхай выставкэ Ленинградта эмхидхэгдэһэн байгаа. Энэ выставкэдэ дэлхэйн 14 гүрэнэй үйлэдбэриин 150 фирмэ хабаадалсаа. Выставкын нэгэ зал энэ зураг дээрэ харуулагдана.

Эрдэмтэд арадай ажахыда. Москвагай авиационно институтда наранай элшэ туяагай лаборатори эмхидхэгдэнхэй. Наранай туяае электрон элшэ хүсэн болгожо, арадай ажахыда хэрэглэхэ лабораториин эрдэмтэд зохёоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лаборатори эмхидхэхэ үүсхэл гаргаһан, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, наука болон техникын габьяата ажал ябуулагша, техническэ эрдэмэй доктор, профессор А. В. Квасников техническэ эрдэмэй кандидат, доцент О. И. Кудринтай түхеэрэлгэ шалгаха бэлэдхэл хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Советүүдэй хүдэлмэри

АЖАЛ ЕХЭ, АМЖАЛТА ТУЙЛАГДАХА

(Хүдөөгэй Советэй сесси дээрэһээ)

Һаяхан Кабанскын сельскэ Советэй сесси боложо, 1971 оной туршада өөрынгөө гүйсэдкомой хэһэн ажал хүдэлмэриие хаража үзэбэ.

Энэ сельсоветэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. И. Козулин тоосоо элидхэл хэһэн байна.

Түбхын түрүүн тэрэ һунгагшадай захяанууд болон гүйлтануудые бэелүүлхын түлөө сельсоветэй ябуулһан ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэдөө, Советүүдэй саг үргэлжын анхарал доро байха ёһотой энэ хүдэлмэридэ ехэхэн анхаралай хандуулагдадагые тэмдэглээ.

Береговая гэжэ һуурин шадар сельсоветэй депутадуудай эдэбхитэр харгы заһагдаа, тэндэхи хүдөөгэй клуб сельсоветэй зүгһөө һомологдодог боложо, хүдэлмэринь саг үргэлжын хиналта доро абтаа, гуримтай, ёһотойл соёлой гуламташуу болоо. Эндэ яслиин наһанай ухибуудтэй айлнууд олон һэн. Тиимэһээ тэдэнээ харалуулха газаргүй дээрэһээ олохон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд ажалда ябадаггүй байна. Мүнөө яслида хүдэлдэг боложо, энэ дутагдал усадхагдаа.

Елань, Нюкэ гэхэ мэтэ тосхонуудта мүн лэ иимэнүүд хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Фельдшерскэ пунктнуудайнь байрануудтэ хэрэгтэй заһабарилга хэгдээ, харин хүршэ Захалтус гэдэг һууриндань хүүгэдэй саадай шэнэ байшан баригдаа юм.

Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, гүйсэдком Советэйнгээ эмхидхэхы хүдэлмэридэ анхаралаа ехэ табидаг байгаа. Комиссинүүд, гүйсэдкомууд, комиссинууд саг болзор соогоо заргадажа, ажабайдалай, ажахын үйлэдбэриин үдэр бүриин шухала асуудалнуудые харахаһаа гадна, мүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха, соёлой хүдэлмэриие бүри эдэбхи үүсхэл ехэтэй болгохо, элүүрые хамгаалха хэрэгые һайжаруулха талаар ажал хүдэлмэри эршэмтэй ябуулагдадаг байгаа. Тиигэжэ депутадууд «Байгалай» совхоздо ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалгада бэлэдхэлэй хэр зэргэ ябажа байһые хараад, дутагдалнуудыень зааһан, тэрэ дутагдалнуудые усадхахын түлөө оролдолсоһон байна. Мүн Елань һууринай соёлой байшангай хүдэлмэри гүйсэдком дээрэ харагдаа, Закалтус һууринда хүдөөгэй библиотекэ хүдэлгэгдэдэг болоо.

Гадна ажалай журам, хуули ёһонуудые сахиха тухай асуудал сесси дээрэ харагдаһан байна. Сельсовет үнгэрһэн жэлдэ мэдэлэйнь газар дээрэ оршодог һургуулинуудтай холбоо барисаагаа бүри дүтэ болгоо. Депутадууд урогуудта һуудаг, һурагшадай хэр зэргэ номоо үзэдэгтэй танилсадаг, тэдэнэй хулиган ааша гаргахагүйн, тоомгүй үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхын түлөө оролдодог байгаа.

Эдэ бүгэдэ, мүн бусад шухала ажал хүдэлмэриеэ хэхэдээ сельсовет эдэбхитэдтээ түшэглэдэг һэн ааб даа. Тиимэһээ аймаг соохи сельскэ Советүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Кабанскын сельсоветэй түрүүлжэ гараһан оройдоо гайхалгүй. Ажал хүдэлмэридөө эрхим һайнаар, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг депутадууд Г. И. Соколов, А. Н. Суворов, Л. И. Малыгина, Е. Е. Иванова, А. Н. Берёзовский болон бусад хүн зондоо ехэ хүндэтэй болонхой. Эдэ хүнүүд ажахын, үйлэдбэриин шухала һалбаринуудта хүдэлжэ байһан бэрхэ мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл юм.

Һаяхан болоһон сесси дээрэ депутадууд эдэ бүгэдэ амжалтануудаа дурдахынгаа хажуугаар үшөөл бии байгаа дутагдалнууд дээрээ ехэ тогтоо.

Һунгагшадай захяануудай зарим тэдынь 1971 оной туршада дүүргэгдэнгүй үлэһэн байна. Сельсовет, тэрэнэй гүйсэдком абаһан тогтоолнуудайнгаа хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһые саг үргэлжэ хинан, шалгангүй үнгэршэхэ гү, али тэдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ ёһотой Байгалай совхозой дирекциин үрдэ эрилтэнүүдые шангаар табидаггүй ушарнууд үзэгдөө. Зарим предприятинуудта ажалай журам һанаһанда хүрэнэгүй. Жэшээнь, заһабарилга-барилгын участогай олон хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлдэ ямаршье шалтаггүйгөөр хүдэлмэриеэ таһалдуулжа, үйлэдбэридөө 4 мянган түхэригэй гарза ушаруулаа. Тиимэһээ һая болоһон сессиин ажалай журамые саашадань һайжаруулхын түлөө шэнэ жэлдэ ехэ хүдэлмэри ябуулха тухайгаа зүбшөө.

Гадна аймагайнгаа центрые болбосон түхэлтэй болгохо ажалай хэр хэгдэжэ байһан тухай депутадууд һаналаа онсо ехээр хандуулаа. Кабанск тосхон — аймагай нюур шарай мүн, тиимэһээ бусад тосхон, һууринуудтаа жэшээ харуулма байха ёһотой. Теэд ажал хүдэлмэри муугаар ябуулагдаһан зандаа. Үнгэржэ ерэхэдээ Кабанскые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэн автомашина, катер худалдан абаха хэрэгтэ гаргашалагдашоо.

Иигэжэ Кабанскын сельсоветэй депутадууд юһэдэхи табан жэлэйнгээ хоёрдохи жэлдэ туйлаһан амжалтануудаа согсолон, дутагдалнуудаа элирүүлэн, алхажа оробо. Тиимэһээ шэнэ жэлдэ тэдэнэй амжалта ехэ байхань лабтай гэжэ һанагдана.

С. КРУЖИКОВ,
ИГУ-гай журналистикын факультедэй студент.

ЗАЛУУ ЗОХЁОЛШЫН ТҮРҮҮШЫН ТУУЖА

Һаяхан Түнхэнэй аймагай «Саяан» газетын дэргэдэхи уран зохёолой нэгэдэлэйхид ээлжээтэ хуралдаан дээрээ Илья Намсараевай «Мундаргын үхибүүд» гэһэн туужа зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ хадаа залуу зохёолшын түрүүшын томо бүтээл болоно. Тиибэшье авторай багашуулай наһан сэдьхэлэй ургалтые, тэдэнэй аляа хүхюун абари зан налаар зураглажа шададаг байһые нэтэдэлэй гэшүүд нэгэн һаналтайгаар тэмдэглээ.

Гэхэ зуура зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан Балдан Ябжанов, Шагдар Байминов, Лобсон Тапхаев, Владимир Тулаев гэгшэд хэлэнэй талаар ажаглалтануудые хэһэн, зарим бүлэгүүдэйнь һайса мүлигдэхэ, хубилгагдаха байһые тэмдэглэһэн байна.

Л. САЯНОВ.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Словакиин эгээл зүүн зүгтэхи Лаборец, Уг мүрэнүүдэй ниилэһэн бэлшэртэ «Вояны» электростанциин 2-дохи ээлжээн баригдажа байна. Энэ барилга ерэхэ жэлдэ дүүрэхэ юм. Тус бүрэе 110 мегаватт хүсэтэй электростанциин 12 турбоагрегат 8 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ дамжуулха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Вояны-2» электростанциин барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохроник.

Монголой Арадай Республикада элдэб мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ мүнөөнэй гурим байгуулагдаа. 9 мянган студентнүүд университет болон бусад дээдэ һургуулинуудта һурана. Тиихэдэ 30 гаран техникумүүд хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баянчандмань сомоной техническэ мэргэжэлэй училищиин библиотекэ соо.

Монцамэ ТАСС-ай фото.

ХҮДӨӨГЭЙ ЭМШЭН

Наймадахи табан жэл соо туйлаһан шэн габьяата ажалай түлөө манай Буряадай республикын олохон ажалшад гүрэн түрынгөө орден, медаляар шагнагдаһан. Мухар-Шэбэрэй аймагай Бар тосхоной фельдшерскэ пунктые даагша Галина Васильевна Ульяновагай үбсүүндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэһэн орден мүн лэ зүүлгэгдэһэн юм.

Хүдөө нютагуудта ажаһуугшадай элүүр энхые сахиха хүдэлмэри медицинын дунда шатын мэргэжэлтэд—фельдшер, акушер, медсестрануудай ажалһаа горитойгоор дулдыдадаг. Хэрбээ хүдөөгэй медик анхарал, оролдолго ехэтэйгээр ажалдаа хандадаг, өөрынгөө харюусалгата хэрэгые һайнаар мэдэдэг һаа, нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болохонь найдамтай.

Галина Васильевна 1954 ондо Бар тосхондо хүдэлмэрилхэеэ ерээ бэлэй. Энэ нютаг абаһаар һайханаар үзэгдөө, тэндэхи хүнүүдшье бэе тээшээ татаһан наатай зантай, хүндэмүүшэ байшоо. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Галина Васильевна Бар нютагтаа түргэн дадажа, өөрын хүн болоо һэн.

Арба гаран жэл соо эндэ байһан Г. В. Ульяновагай нюдэн дээрэ нютагайнь шарай хубилна. Ямар олон шэнэ гэрнүүд бодоо гээшэб? Урданай Барые мүнөөнэйхитэй жэшэхээр бэшэ болонхой. Һууринай ажалшад һаяар шэнэ амбулаторитой болохоёо байна. Амбулаториин ашаглагдахада, Галина Васильевнада хүдэлмэрилхэдэнь бүри һайн, бүри аятай зохид болохо. Хуушан байра соо эхилэгдэһэн ажалайнь түрүүшын алхамууд хэзээдэшье мартагдахагүй бэзэ. Галина Васильевнагай ажабайдалай үргэн харгы тэндэһээл эхитэй ха юм даа.

— Арбан долоон жэлэй саада тээ медицинын хоёрхон хүдэлмэрилэгшэд аяар арбан дүрбэн һууринай ажалшадые хангагша бэлэйбди. Тэрэл үедэ буряад тосхондо медпункт нээхэ гэһэн даабари намда үгтэһэн юм,—гэжэ Галина Васильевна хөөрэдэг. — Хүнүүд ганса медицинскэ туһа эрихээ ерэдэг бэшэ, харин һонюуширхаһандаашье ябагша бэлэй. Хүндэл һэн даа. Улаан эшэргэнэ хүхэ ханяадан хоёр ухибуудыемнай нэрбэжэ байһан юм. Тэдэниие заатагүй үхэлһөө абарха зорилго урдамни табигдаһан байгаа. Үдэр, һүнигүй хүдэлхэш. Заримдаа эдеэлхэшье сүлөө болодоггүй һэн, — гэжэ нүхэр Г. В. Ульянова урданайхияа һанадаг.

Түрэлхидэй дуудалгаар үдэшэ орой нэгэ айлда ошоһоноо Галина Васильевна мартадаггүй. Үбшэлһэн хүүгэдэй таһаг руу ороходонь, гурбан хүбүүд хэбтэбэ. Эгээл зааханиинь энеэбхилэн фельдшерые угтаба. Ехэ ахань бараг хэбэртэй. Харин дунда хүбүүн хараа байса хүхэрөөд, фельдшерэй гар дээрэ унашаба. Мэгдэһэн залуу фельдшер тэрэнэйнгээ һудалыень шалгаба. Аргагүй һула, арай шамай сохидолыень ойлгохоор. Зүрхэнэй таншилга шамдуу хээд, һүүлээрнь гэртэхиндэнь арга заажа үгэбэ. Хэдэн үлэр таһалгаряагүй ябажа, һүүлэй һүүлдэ эмшэлэгшэ тэрээхэн үхибүү үбшэнэй аюулһаа абарһан юм.

Мүнөө тэдэ хүбүүд бултадаа ехэнүүд болонхой. Тэрэ үдэшэ фельдшерые мэгдэхээһэн дундахи хүбүүн мүнөө Совет Армида алба хэнэ. Һаяхан түрэл нютагаа ерээд ошоо һэн. Тиихэдээ бишыхандань ами наһыень абарһан Галина Васильевнадаа хүрэжэ айлшалаа бэлэй.

Аргаламжын болон үбшэнһөө һэргылхэ талаар Барай фельдшерскэ пункт аймаг соогоо эгээл бараг пунктнуудай нэгэн юм.

Хүдөөгэй медик Г. В. Ульянова гансал эмнэлгэеэ хээд, амбулатори соо һуудаггүй. Ариг сэбэрые зүбөөр сахиха, тэрэниие һайжаруулха хэрэг ажабайдалаймнай тон шухала хуби бшуу. Тиимэһээ нүхэр Ульянова фермэ, полевой стан, гүүртэ, отарануудаар ото ябажа, малшадай дунда ариг сэбэр сахижа, тэдэнэрэй элүүр энхые хамгаалжа байдаг. Имагтал санитарна культура дээшэлүүлээгүй һаа, тосхоной зониие элүүр энхэ байлгахань хүшэр гэжэ Г. В. Ульянова мэдэрдэг. Тэрэнэй һуларшагүй эрилтын хүсөөр һургуули, саад, МТФ, гүүртэ, отарануудтахи санитарна байдал нилээд һайжаранхай.

Медик Г. В. Ульянова мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлжэ байдаг. 1962, 1969 онуудта республиканска больницын дэргэдэ тусхай һуралсал гараһан, 1963 ондо тэрээндэ нэгэдэхи категори олгогдоһон байна. 1971 ондо үнгэргэгдэһэн түрүү фельдшернүүдэй суглаан дээрэ нүхэр Ульяновагай өөрынгөө ажал, ажалшадай элүүр энхые лагаад хамгаалдаг тухай хөөрэхэдэнь, сугларгшад ехэтэ һонирхон шагнаа һэн.

Фельдшер Галина Васильевна нютаг дээрээ ниитын хүдэлмэридэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаададаг эхэнэрнүүдэй нэгэн. Тиимэһээ тэрэ сельскэ, аймагай Советүүдэй депутадаар, эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшээр нэгэтэ бэшэ һунгагдаһан намтартай.

Хүдөөгэй медик Г. В. Ульяновагай ажалай дүй дүршэл медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомоор дэмжэн һайшаагдаад, республикынгаа медицинын бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ халан абахыень дурадхагдаһан байна.

Шэнэ жэл гаража, нүхэр Ульяновагай урда шэнэ зорилгонууд табигдаа. Тэрэнь баригдажа дууһахаяа байһан амбулаторитой таһаршагүй холбоотой. Хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандадаг мэргэжэлтэ Г. В. Ульяновада ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэнь үшөө ехэ амжалта хүсөөд, ажабайдалдань зол жаргал хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Э. ЕЛИСЕЕВА,
санитарна гэгээрэлэй республиканска байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. В. Ульянова.

Номой таг

АРАДАЙ ХИНАГШАДТА

Партийна, гүрэнэй, ниитын хиналтын хүдэлмэридэ В. И. Ленинэй тон ехээр анхаралаа хандуулдаг байһаниинь мэдээжэ. Тэрэ хиналтын хүдэлмэри тухай, тэрэнэй ажал ябуулагшадта, эдэбхитэдтэ зорюулжа нилээд олон статьянуудые бэшэһэн юм. Эдэ хүдэлмэринүүд, мүн элдэб элидхэлнүүд, хэлэһэн үгэнүүд соогоо хиналта тухай тэмдэглэһэн зүйлнүүдынь булта согсологдожо, «В. И. ЛЕНИН ПАРТИЙНА, ГҮРЭНЭЙ БА НИИТЫН ХИНАЛТА ТУХАЙ» гэһэн ном үнихэн хэблэгдээ һэн. Һаяхан энэ ном шэнээр, нэмэлтэнүүдгэйгээр хоёрдохёо хэблэгдэбэ.

Арадай хиналтын хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй саг үргэлжэ гар дороо барижа, хэрэглэжэ байхада туһатай «АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ. ХЭРЭГЛЭХЭ ЗҮЙЛНҮҮД» гэһэн номые Москвагай «Политиздат» гэжэ хэблэл уншагшадта дурадхаба.

Тус ном дотор парти, правительствын тогтоолнууд, арадай хинагшадай эрхэ болон уялганууд тухай зүбшөөлнүүд толилогдоо. «Ленинэй захяануудые дүүргэн», «Хиналтын хүдэлмэриин эмхидхэхы, шалгахы үүргэнүүд ба дүй дүршэл», «Арадай хинагшада туһатай хуулинууд» гэһэн бүлэгүүдынь, гансахан нэрэнүүд дээрэһээньшье харахада, хиналтын хүдэлмэрилэгшэд болон эдэбхитэдтэ тон ехэ туһатай байха.

М. ДОНДУБОН.

Уран зурааша Владимир Кириллович Грищенко Костромскойн уран һайханай училищи дүүргэһээр манай иишэ ерэһэн юм. Энэ табан жэлэй хугасаа соо уран зурааша нилээд олон зурагуудые бүтээгээ. Тэрэ тоодо «Эхин», «Эхын дура», «1941 оной намар», «Булаг» гэһэн зурагуудынь олондо мэдээжэ болонхой.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Д. ЛОБСАНОВ

БУРЯАДАЙ ХЭБЛЭЛ ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНАЙ ҮЕДЭ*)

Сэрэгэй мэргэжэл шудалалга. Партийно-политическэ хүдэлмэри

Тэрэ үеэр фронтын ба тылэй бүхы хүсэлэлгэнь нэгэл уг зорилгодо—дайсаниие һамна сохихо хэрэгтэ зорюулагданхай байһан юм. Олон миллион совет хүнүүд ажалһаа һамшангүй сэрэгэй мэргэжэл шудалжа, Эсэгэ ороноо хамгаалалсахаар бэеэ зэһэн бэлдэдэг байгаа. Сэрэгэй мэргэжэл шудалха гэһэн патриодуудай хүдэлөөн дайнай түрүүшын неделинүүдһээ республикын предприятинууд, колхозууд болон МТС-үүдтэ, эмхи зургаанууд ба һургуулинуудта дэлгэрээ һэн. Сэрэгэй, санитарна хэрэг шудалхые хүсэгшэдэй олон мянган мэдүүлгэ үдэр бүри ородог байһан.

Тиимэ һуралсал хаа хаанагүй эмхидхэгдэһэн юм. Мотоциклистнүүд, ворошиловска морито сэрэгшэд, ворошиловска мэргэн буудагшад, ПВХО-гой значкистнүүд бэлдэгдэдэг, өөрыгөө хамгаалха бүлэгүүд эмхидхэгдэдэг байба. Тылэй оборонно-ниитын эмхинүүд радистнуудые, пулеметчигуудые, гранатомётчигуудые, медицинскэ сестрануудые—түрүүшын уряагаар лэ Эсэгэ ороноо хамгаалан бодохо, гитлеровскэ зэрлит бандидуудые һамна сохихоор бэлэн мэргэшүүлые бэлдэдэг байгаа.

«Бурят-Монгольская правда» «Сэрэгэй мэргэжэлнүүдые шудалха» гэһэн 1941 оной июлиин 18-най түрүү бэшэг доторoo: «Хүдэлмэреэ үндэһөөрнь шэнэдхэхэ, предприяти бүхэниие, колхоз бүхэниие, гэр бүхэниие дабагдашагүй хэрэм болгохо зорилгодо хамаг анхаралаа хандуулха, патриот бүхэн сэрэгэй мэргэжэлнүүдые шармайн шудалха, дайсантай илалта түгэсөөр тулалдахын тула бэеэ бэлдэхэ ёһотой. Энэмнай — хүн бүхэнэй граждан уялга, партийна, партийнабэшэ большевигүүдэй нэрэ хүндын, шэн габьяагай хэрэг болоно» гэжэ бэшээ бэлэй.

Республикын газетэнүүд, тэрэ тоодо «Бурят-Монголой үнэн», «Бурят-Монгольская правда», оборонно-ниитын хүдэлмэри тухай очеркнууд, зураглалнууд ба корреспонденцинүүдые хуудаһануудтаа туняхагладаг байһан юм. Жэшээлэн хэлэбэл, «Өөрыгөө хамгаалха бүлэг» гэһэн зураг дотор («Б-М. Правда») Улаан-Үдэ хотын заводуудай нэгэндэ эмхидхэгдэһэн, өөрыгөө хамгаалха бүлэгэй жэшээтэ хүдэлмэри тухай харуулагдаа һэн. Агаарай добтолгоһоо хамгаалха һуралсалай тревого соносхогдоо. Хэдэхэн минутын үнгэрэмсээр, хэлхээ холбооной, химическэ, санитарна, түймэр сараха звенонуудай түгэс бэлэн болоһон тухай ПВО-гой штабай начальнигта элидхэбэ. Түгэсхэлдэнь иимэ тобшолол гаргагдаа: бүлэгэй сэрэгшэд харюусалгаяа һайтар мэдэнхэй, габшагай, түргэнөө харуулаа, 10 минутын турша соо барандаа суглараад байба.

Тус газетэ (1941 оной августын 28-най номертоо) 12-дохи домоуправлениин дэргэдэхи өөрыгөө хамгаалха бүлэг тухай фотоочерк гараһан юм. Тэрэ бүлэгэй начальник нүхэр Вахрушевагай үүсхэл оролдолгын ашаар, тэндэхи эхэнэр-сэрэгшэ бүхэн өөрынгөө постые, дүүргэхэ уялгануудаа һайн мэдэдэг болоһон байгаа. Бүлэгэйхид шанга журамтай, эмхидэл һайнтай байба. Үшөө нэгэ шухала талань гэбэл—бүлэгэй бүхы хэрэгсэлнүүд ханамжатай һайнаар хадагалагдадаг. Эдэ бүгэдын ашаар бүлэгэй сэрэгшэд дайшалхы эрхим шадабаритай болонхой байгаа.

Патриотическа мэдэрэлээр пэбтэрһэн олон хүнүүд Осовиахимай, Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад һарын бүлгэмэй зэргэдэ жагсаһан юм. Республикын газетэнүүд тэдэ эмхинүүдэй хүдэлмэри һайжаруулхыень уряалдаг, тэдэнэй ажал хэрэг ходо харуулдаг байгаа.

Тэрэ үедэхи оборонно хүдэлмэриин али тухай ехэ дэлисэтэй болоһониинь иимэ нэгэ жэшээ дээрэһээ харагдана. Журналистка Ольга Серова «Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд—патриодууд» гэһэн корреспонденци соогоо: Хүгшэдшье сэрэгэй мэргэжэл шудална. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи, 11-дэхи, 16-дахи домоуправленинүүдэй участогуудта нэгэ үдэшэ 46 эхэнэр сугларжа, ГСО-гой, ПВХО-гой значогуудые абаха шалгалта бариба. Тэдэнэй дунда пенсионерка Т. Н. Корнильцева бии. Энэ хүгшэн иигэжэ мэдүүлээ: «Би һаяхан фронтһоо, хүбүүнһөө бэшэг абааб. Тэрэмни дайсанай һомондо дайрагдажа шархатаад, госпитальдо эмшэлүүлжэ байна. Һанаатаа бү зобо гэжэ бэшэнэ. Эхэ хүн һанаагаа зобонгүй яагаад байлтайб даа. Гэхэ зуура хүгшэн эхэнь пеэшэн дээрээ шэбээлээгүй, ажабайдалһаа гээгдээгүй гэжэ мэдэхэдэнь, хүбүүндэм яаһан һайн байха гээшэб».

Коммунистнууд, комсомолшууд лэ хаа хаанагүй, хэзээ бүхэндэ оборонно хүдэлмэриин амин һүлдэнь болодог. Барилгын материалнуудые бүтээдэг. Тимлюйн заводой коммунистнууд агаарай добтолгоһоо хамгаалха хэрэгтэ хүн зониие һургаха бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал тухай СССР-эй Совнаркомой шиидхэбэри бүрин дүүргэжэ байһыень «Б-М. правда» жэшээ болгон дурдаа һэн. Заводой партийна организаци ПВО-гой дүршэлтэй инструкторнуудые томилоод, тэдээндэ зохихо заабари үгэһэн, энэ асуудалаар зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри эмхидхэһэн юм. Сэрэгэй мэргэжэл шудалха хэшээлнүүд неделидээ гурба дахин үнгэргэгдэдэг байһан.

Улаан Армиин ахамад дээдэ командованиин мэдээсэлнүүдһээ гадна, мүн зэрлиг муухай дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, Эхэ оронойнгоо газарай һоем бүхэниие, нэрэ хүндэ, бэеэ даанхай байдалыень баатарлигаар хамгаалжа байгаа сэрэгшэдэй шэн габьяата, хаба хүсые харуулһан олон тоото мэдээсэлнүүд республикын газетэнүүдтэ толилогдодог байба.

Холын тылдэ байдаг ажалшадай—Буряад ороной хүдэлмэришэд, колхозингууд болон интеллигенциин дүлэтэ үгэнүүд, патриотическа хэрэгүүд фашис бандидуудай толгой дээрэ буудаг һомон бүхэнтэй, совет бомбонуудай тэһэрэлгэ бүхэнтэй, манай алдарта сэрэгшэдэй добтолго бүхэнтэй дуугаа нэгэдхэһэн мэтээр үзэгдэдэг бэлэй.

Буряадай республикын газетэнүүд дайнай түрүүшын үдэрһөө ажалшадай ехэ митингнүүдэй резолюцинуудые, промышленна предприяти, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй, ажалшан хүн бүхэнэй мэдүүлгэнүүд ба уялгануудые ходо хэблэдэг бэлэй.

Улаан-Үдэ хотын ажалшадай нэгэ ехэ митингын шиидхэбэри дотор иигэжэ хэлэгдэһэн байдаг:

«Зэбүүрхэлтэ дайсаниие һамна сохихо захиралта Улаан Армиин сэрэгшэдтэ, Далайн-Сэрэгэй Флодто, совет авиациин нашангуудта үгэһэн правительствынгаа сэсэн мэргэн шиидхэбэриие үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэбди.

Харата, зэрлиг дайсантай тулалдажа байгаа Улаан Армиин хүсэнииинь агуу совет арадай морально-политическэ нэгэдэлэй хүсөөр арьбадхагданал.

Социалис Бурят-Монголой хүдэлмэришэд, колхозингууд ба интеллигенци, партийна болон партийнабэшэ большевигүүд нягта эмхидэлтэй, шууд шударгы, большевик журамтай байха, хүсэн түгэс социалис Эхэ ороноо улам бэхижүүлхын, һалбаруулхын түлөө бүхы совет арадтаяа хамта эрэлхэг зоригтой, хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ байха гэжэ партиин Центральна Комитедые, Советскэ правительстваяа найдуулнабди». («1941 оной июниин 25-най «Бурят-Монгольская правда», «Бурят-Монголой үнэн»).

Эсэгэ ороноо хамгаалхын тула хэзээшье жагсахаар бэлэн байһан тухайдаа совет граждании нуудай суглаан, митингнүүд дээрэ хэлэһэн патриотическа мэдүүлгэнүүд тухай: үйлэдбэри дээрэ саг хэмһээ гадуур хүдэлхэ, фронт ошоһон эсэгэнэрэйнгээ, аханар болон дүүнэрэйнгээ, үбгэдэйнгөө орондо комбайн, тракторнуудай залуур бариха гэһэн эхэнэрнүүдэй хүсэлэн тухай; предприяти, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй, тус тус граждании нуудай абаһан ажалай ехэ уялганууд тухай газетэнүүдтэ ходо бэшэгдэдэг байгаа.

Тылэй хүдэлмэри сэрэгэй гуримда оруулжа шэнэдхэн хубилгахын тула хэгдэдэг асари ехэ хэрэгые коммунистнууд, партийна организацинууд эмхидхэдэг, толгойлдог бэлэйл. Үнэн мэргэн үгөөрөө, дайн дажарай үедэ таарама эмхитэй, габшагай ажалаараа жэшээ харуулха хэрэгые арюун уялгамни гэжэ коммунист бүхэн тоолодог һэн. Эдээн тухайда газетэнүүд ходо бэшэдэг байгаа.

Большевик хэблэл немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү совет арадай тэмсэлые эмхидхэлсэдэг орган байхаһаа гадна, мүн арадай трибуна, партиин суртал бодол тайлбарилан ойлгуулдаг дүлэтэ агитатор, пропагандист байһан юм. Совет хэблэлэй тоти мэргэн үгэнүүдэй хамагые илагша хүсэн дайнай жэлнүүдтэ онсо хүсэтэйгөөр харагдаа бэлэй. 1917 ондо хаанта засагые, буржуазие добтолон унагааһандал адляар, граждан дайнай ба гадаадын сэрэгэй интервенциин жэлнүүдтэшье, 1941—1945 онуудтахи Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агуехэ дайнай үеэршье бүхы совет хэблэл, тэрэ тоодо манай республикын газетэнүүд, партиин үнэн үгнүүдые улаан зондо дамжуулдаг байгаа.

Һүреэтэй шанга тэрэ сагта манай газетэнүүдэй абьяста үгэнь олониитые тэмсэлдэ зоригжуулан гулидхадаг, тэдэнэй дура хүсэл, сог зали бадаргадаг, дайсаниие һамна сохихо ябадалда арад түмэнэй хүсэ элсүүлэн нэгэдхэдэг, эмхидхэн жагсаад байһан юм.

*) Түгэсхэл. Эхин ба үргэлжэлэлнүүдынь газетын 1971 оной декабриин 31-нэй, байгаа оной январиин 4, 5, 8-най номернуудта.

МАНАЙ ХҮБҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

БОКС

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын һурагшадай дунда боксоор мүрысөөн байгша һарын 4—7-ной үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэдэ болобо. Тус мүрысөөндэ хамта 13 команда хабаадаа. Тэдэнэй түгэсхэлэй пааданда уулзаһан тухайнь тобшохоноор хөөрэе.

Манай боксёр Александр Дугаров Эрхүүгэй боксёр Николай Гращенков хоёр (48 килограмм хүрэтэрхи шэгнүүртэй) уулзаа. Гращенков нюргаар ута хүбүүн, ехэнхидээ холохонһоо наадаха дуратай. Харин манай Александр дүтын тулалдаанда шадамар байһан тула, урагшаа зүрхэтэйгөөр дабшаа. Тиин эдэ хоёрой уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрөө. Боксёрнууд хоюулаа һайн бэлэдхэлтэй байбашье, Александр Дугаров илажа гараа.

50 килограммай шэгнүүртэ Геннадий Айкашев (Улаан-Үдэ) хүршэ Эрхүү хотын боксёр Сергей Зайкодо шүүгдэө. Валерий Федоровнай урагшатайгаар финалда гараһан аад, врачай хорилтоор саашаа наадаха эрхэгүй болоо. Тиин энэ шэгнүүрэй нааданай 2-дохи һуури ямаршье тэмсэлтүйгөөр алдагдаа бшуу.

Новосибирскын боксёр, СССР-эй спортын мастерта кандидат, һурагшадай дунда Советскэ Союзай 3-дахи призер Василий Шишкинтэй манай Антон Укоевой тэн тэрээ туршалсаһаниинь һайшаамаар байгаа. Гэбэшье мастерта кандидат һүүлэй һүүлдэ нэрэ зэргэдээ хүрөөл даа.

Удаадахи шэгнүүртэ Виктор Коробов (Новосибирск) Сергей Ильченкые (Красноярск), Анатолий Ермаков (Алтай) Константин Авериниие (Сахалин) шүүһэн байна.

63 килограммда уулзаһан Виктор Колесников (Кемерово) Сергей Двилис (Алтай) хоёрой наадан олоной анхарал татаа. Сергей мастерта кандидат. Тэрэнэй баруун талаһаа хэһэн добтолгонь илангаяа хүсэтэй байба. Түрүүшын тулалдаанда тэрэ манай боксёр Михаил Кубальскитай уулзаад, яаха аргагүй булюу байһанаа харуулаа. Харин Виктор тэрээндэ шанга добтолго үзүүлжэ, шадабаритайгаар шүүгээд, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Удаань тренер Виктор Шадоновой хүмүүжүүлһэн Александр Ефимов рингдэ гараа. Саша техникээр ехэ һайн боксёр һэн тула, түгэсхэлэйнгөө уулзалгада тэрэ хүнгэхэнөөр нүгөөдэеэ шүүжэрхёо.

Яхадһаа ерэһэн һурагша Анатолий Ромель Омскын спортсмен Виктор Лещенский хоёр (70 килограммай шэгнүүртэ дайралдахадаа) яхадайхин бэлэхэнээр шүүжэ, зонын чемпион болоо.

Саашанхи шэгнүүрнүүдтэ Новосибирскын С. Иванов, Эрхүүгэй Виктор Седых, Владимир Савенко гэгшэд Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын һурагшадай дунда чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тиихэдэ Степан Ухеев, Сергей Галактионов, Борис Имеков гэгшэднай түрүү һууринуудта хүртэлсөө.

Василий Шишкин, Николай Гращенков, Александр Дугаров гурбан эрхим техникээрээ шалгарһанайнгаа, Антон Укоев, Виктор Лещинский илалта тээшэ эрэлхэгээр эрмэлзэһэнэйнгээ, Анатолий Ермаков Константин Аверин хоёр гоё наада харуулһанайнгаа түлөө тусхай шангуудаар шагнагдаһан байна. Тиихэдэ боксёр Сергей Двилис ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой, Александр Ефимов «Правда Бурятии» газетын шангуудта хүртөө.

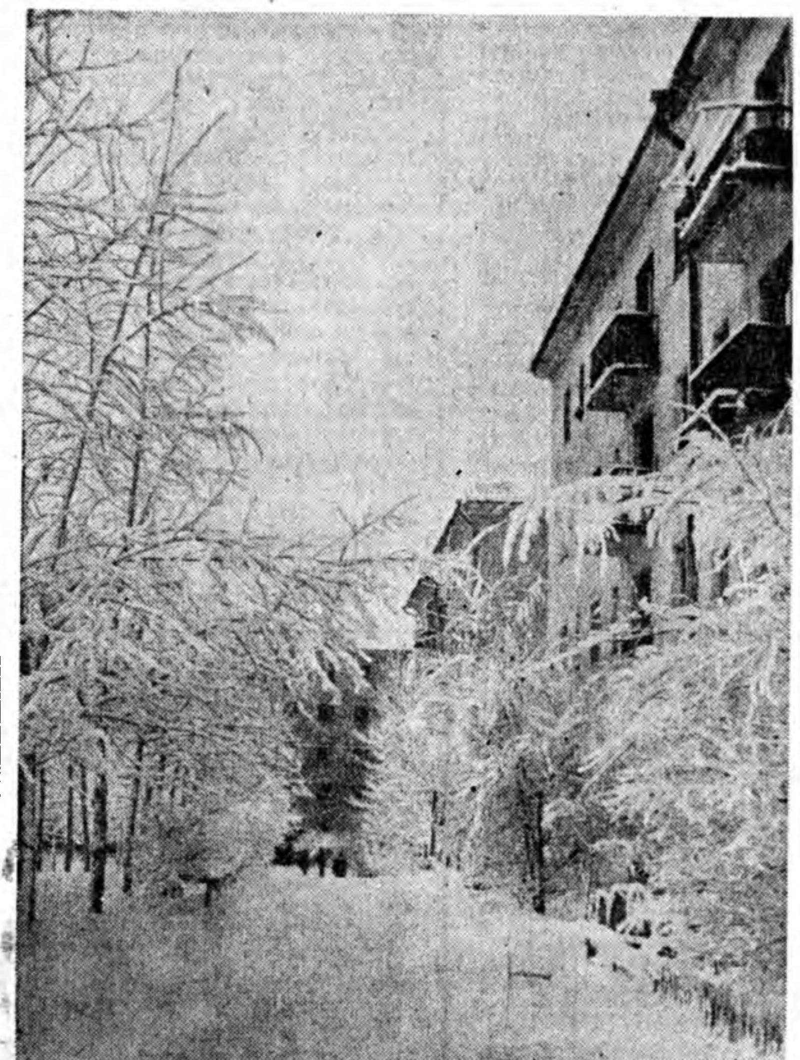
Хэрбээ боксёрнуудай наадые команда командаарнь хаража үзөө һаа, Эрхүүгэй областиин команда 1-дэхи, Буряадай АССР-эй команда — 2-дохи, Новосибирскэ областиин команда—3-дахи һууринуудые эзэлээ.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын һурагшадай дунда боксоор үнгэрһэн мүрысөөн яһала һайн эмхидхэлтэйгээр үнгэрбэ. Тэрэнэй дүн харахадаа юу тэмдэглэмээр бэ гэбэл, манай республикын боксёрнуудай хахадынь шахуу хүдөөгэй һургуулинуудай һурагшад байгаа. Хүдөөгэй тренернүүд Анатолий Михеев, Николай Хабалов (Захаамин) болон Юрий Степанов (Түнхэн) гэгшэд эдир спортсменүүдые бэлэдхэжэ, һанаанда хүрэмэ халаан бии болгохонь гэжэ һанамаар байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй хүтэлбэри доро ургажа ябаһан боксёрнууд Саша Дугаров, Гена Айкашев, Антон Укоев болон бусад зонын мүрысөөндэ яһала амжалтатай наадаа гээшэ. Урда жэлэй зонын мүрысөөндэ манай команда 4-дэхи һуури эзэлһэн һаа, мүнөө нилээд урагшаа алхаба. Иимэ ехын мүрысөөнүүдтэ манай командын түрүүшын һуурида гараа һаань, бүришье һайн һааб даа.

Б. ЛХАСАРАНОВ.

Айбалхайгаараа амилан,
Айхабтар дорюунаар
убэлнай ерээ.
Саһан дахасаануудые
Сагдуул, томошье модондо
хэдэрүүлээ.
Хотын гудамжануудай
Хонхор, добуун газарые
жэгдэлээд,
Сахир сагаахан
Сасагтай хибэсээ һэмээхэн
дэбдилэй.

Ц. ДОНДОГОЙН шүлэг.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фотоэтюд.

Аюулгүйе сахилгын 10 хоногой дүн

Үйлсэ, харгынууд дээрэ аюулгүйе сахилгын бүхэсоюзна арбан хоногой болзор ноябриин 15-һаа 25 болотор соносхогдоһон байгаа. Һая тэрэнэй дүн гаргагдаба. Тиин энэ талаар манай республикын олониитын үүсхэл оролдолго дэмы хосороогүй гэжэ тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлэй ноябриин арбан хоног соо харгы замда 31 усал болоһон һаа, мүнөө 19 тэмдэглэгдээ. Тиихэдэ усалда орожо хүнэй наһа бараһан, гэмэлтэһэн ушар нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй үсөөн байба.

Декадын соносхогдоһон үедэ советскэ, партийна, профсоюзай болон ажахын эмхинүүд автоинспекцидэ горитой туһа хүргөө. 2-дохи ба 8-дахи автобазын коллективүүд республикын бүхы жолоошодто хандаһан үүсхэл гаргаа һэн. Тэрэнииень партиин обком һайшааһан байна.

Үйлсэ, харгынуудта аюулгүйе сахиха арбан хоногой турша соо кинотеатр, клуб болон соёлой байшангуудта үйлсэ, гудамжын гурим сахиха талаар кинофильмнүүд харуулагдаһан, автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Мүн лэ энэ темээр хүмүүжүүлхы хүдэлмэри республикын бүхы һургуулинуудта ябуулагдаа.

Мүн жолоошодтойшье тусхай хөөрэлдөөн болоо. Харгы замай журам эбдэһэн жолоошод амаралтын үдэрнүүдтэ суглуулагдаһаар лэ байгаа. Гэхэ зуура декадын үедэ тэдэнэрые газар бүриһөө суглуулһан байнабди.

Ажахынууд шадар үмсын машинын эзэдэй хабаадалгатайгаар мүн лэ тусхай суглаанууд эмхидхэгдэһэн юм.

Энэ тон харюусалгатай хэрэгтэ залуушуулшье эдэбхитэй хабаадаа. Илангаяа Яруунын, Баргажанай аймагуудай комсомолшуудые онсо тэмдэглэмээр. Машинануудай олоор ябадаг харгын бэлшэр дээгүүр тэдэнэр хэдэн хүнһөө бүр... дэһэн харуулшадые табяа. Бол... һон ушар тухай тэдэнэр да... дуулгаха гү, али өөһэдөө тэмд... лэжэ ябаха даабаритай байһан.

Үйлсэ, харгынуудта аюулг... байдал сахихаар соносхогдоһон ... соо Буряадай радио, телевиде... ехэ туһа хүргөө. «Болгоомжото... хоноор алхала», «Энэ бултанда х... рэгтэй» гэһэн дамжуулгану... олондо һайшаагдаа.

Баунтын, Баргажанай, Захаам... най, Кабанскын, Хурамхаана... Хэжэнгын, Хойто-Байгалай, Ахы... Түнхэнэй, Хориин аймагуудта со... носхогдоһон арбан хоногой хуг... саа соо нэгэшье аюул болоогүй.

Хамтын хүсөөр эмхидхэгдэһ... тус хэмжээ ябуулга тон туһата... гэжэ тэмдэглэгдээ.

Г. ТОЛОКНОВА,
автоинспектор.

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭР

Токиогой электронно приборнуудай заводой инженер Дзюппей Хаяси тус предприятиин хүдэлмэрилэгшэ Сидзуэ Судзуки хоёр январиин долооной үдэрые хэзээдэшье мартахагүй байха. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй гэрлэһэн үдэр —январиин долоон Москвагай эб найрамдалай байшан соо баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдэһэн байна. Япон түрын ёһо гуримые суглараагшад ехэтэ һонирхоо.

Ород гурим баримталан, тэдэнэр бэһэлигүүдээ андалдаа. Москвадахи гэрлэлгын байшангуудай, «СССР—Япония» бүлгэмэй, Интуристын правлениин түлөөлэгшэд тэдэнэрые халуунаар амаршалһан, зол жаргал хүсэһэн, түрын бэлэгүүдые бариһан байна.

Манай орондо шэнэ жэлые угталгын һайндэртэ хариин гүрэнүүдһээ уригдаһан айлшадай дунда тэдэнэр ерэлсэһэн байгаа. Айлшаднай Ленинград хото ошожо, «Ородой үбэл» гэһэн фестивальда хабаадалсаа.

Дзюппей Хаяси хоёр жэлэй урда тээ Москва ерэ...

— Эгээл түрүүлэн социализм байгуулһан Совет... рэнэй ниислэл намайе ехэтэ гайхуулһан юм,—гэжэ ... женер хөөрэдэг. — Түүхын памятнигууд болон гайх... шагта барилганануудые би эндэ харааб. Тиихэ зуураа ... вет хүнүүдэй манай япон арадта дуратайе гүнзэгы... мэдэрээб. Тиимэһээ Сидзуэ Судзуки бидэ хоёр СССР... ниислэл Москвада, совет нүхэдэйнгөө дунда түрэе х... гэжэ хэлсэһэн байгаабди.

— Бидэнэрэй наһан соо тохёолдоһон эгээл жарга... үдэр Москватай хэтэдээ холбоотой болоо. Совет хүнүү... һайхан сэдьхэлэй үгэ, баяр баясхалангай юрөөл хэ... дэшье мартахагүйбди—гэжэ Дзюппей Хаяси Си... Судзуки хоёр нэгэн дуугаар хэлэнэ.

(ТАСС).

АНГАЙ ЗҮРГӨӨР АЛХАЛДАГ ЭХЭНЭР

Урдань Ханда Максаровна хамтын ажал байгуулгада эхэнэрнүүдэй дундаһаа эгээл үүсхэл ехэтэйгээр хабаададаг байһан юм. Сомон зүблэлһөө эхилээд, колхозой түрүүлэгшээр, бригадираар, үхэршэнөөр, ангуушанааршье ажаллаһан.

Харин мүнөө наһатай болоод пенсидэ гараад байхадаа, агнуурияа огто орхиногүй. Бишыхан үхибүүн ябахаһаа хойшо агнуурида дуратай Ханда басаган эсэгээ дахажа, ой тайга нилээд лэ махадаг байһан юм. Тиигэ тиигэһээр зэрлиг амитанай хородог газар, зүргэ харгыень, зан абариень һайн мэдэдэг болошоһон. Наһан соогоо Ханда Максаровна олохон лэ хэрмэ, үе, шэлүүһэ, булга, һолонго гэхэ мэтые мэргэнээр буудажа унагааһан байха.

Мүнөөшье Ханда Максаровнагай нюдэн хурса, хүлын хүнгэн даа. Хүбшэ тайгаа хуушанайнгаа зангаар оедэ уруунь махаад, эсхээд лэ байдаг. Наһа үеэрээ ой тайгатай нүхэсэжэ, нарһа, шэнэһэнэй хоншуухан үнэрөөр амилжа ябаһан хадаа бэеньшье элүүр энхэ, хүл гарыньшье һайн, хүнгэн зандаа.

Д. ДУГАРОВ.

ХОЁР НАРАН

Петропавловск-Камчатскда... ажаһуугшад январиин зургаана... үдэр байгаалиин юрэ бусын, һо... нирхолтой үзэгдэл хараа. Үдэһө... хойшо огторгойдо хоёрдохи нара... гараһан байна. Тэрэнь юрын на... ранһаа элшээрээ һула, ялага... бэшэ байба.

— Энэ хадаа «гало» гэдэг һо... лонготон туяарһан үзэгдэл гээш... Агаар, үүлэн соохи жэжэхэнүү... мүльһэнэй дундуур нугаран са... сарһан гэрэл. иимээр үзэгдэдэг... Юун болооб гэхэдэ, мүльһэн крис... таллнууд соо наранай элшэ нугар... хадаа, элдэб янзын үнгэтэй (нар... шэнги) түхэреэн сахариг бии бол... гоо. Тиигэжэ хүнүүд хоёрдохи на... ра хараһан байна,—гэжэ гидро... метслужбын Камчатскын управле... ниин сагай уларилай бюрогой на... чальник И. Н. Сергеева ТАСС-ай... корреспондентдэ тайлбарилан хэ... лэһэн байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

АБДУС САМАД: «ЭЛДЭБ БҮЛЭГЛЭЛНҮҮДТЭ ХАБААДАХАГҮЙ, ХАНИ БАРИСАА БЭЕЛҮҮЛХЭ»

ДЕЛИ. (ТАСС). «Элдэб бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй, бүхы арадуудтай хани барисаа бэелүүлхэ гээшэ Бангла дешэй гадаадын политикын гол ёһонууд болоно», — гэжэ Бангла дешэй гадаадын хэрэгүүдэй министр, мүнөө Индидэ ерээд байһан Абдус Самад гэгшэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Манай оронойн правительство колониализмые, шэнэ түхэлэй колониализмые, империализмые эрид буруушаана гэбэ.

А. Самад Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые эрид буруушаан, нигэжэ мэдүүлнэ: Пекин «Бангла дештэхи алалга хюдалгые, Яхья Ханай засагай баримталан бэелүүлһэн мүрдэлгэ, хюдалгын политикые сэхэ дэмжээ. Хитад орон ООН-до абтаһанай һүүлээр дэлхэйн дарлагданги арадуудай революционно хүсэл эрмэлзэл дэмжэхэ бэзэ гэжэ һанаһан байгаабди. Харин США-гай засаг захиргаантай нүхэсэжэ, хюдалга, мүрдэлгын политика дэмжэбэ».

Министр А. Самад түгэсхэл дотороо «Бангла дешэй улад зоной зүгһөө Советскэ Союзай арад зондо, правительствада гүн гүнзэгы баясхалан» дахинаа мэдүүлээ.

М. РАХМАНАЙ ИНДИ ЕРЭҺЭН ТУШАА

ДЕЛИ. ТАСС-ай корреспондент В. Матяш нигэжэ дамжуулна: Бангла дешэй президент Муджибур Рахманай Дакка ошожо ябаха замдаа декабриин 10-да Индиин ниислэл хотодо буухадань, тэрэниие ехэ хүндэтэйгөөр угталга болоо.

Уулзалга дээрэ болоһон хүндэ ёһололой һүүлээр Муджибур Рахман Индира Ганди хоёр Дели хотын ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Индиин премьер-министр Индира Ганди хүсэ ехэтэй, эб найрамдалда дуратай, һалбаран хүгжэжэ байһан түрүү үзэлтэй гүрэн түрэ байгуулха талаар Бангла дешэй арадта ехэ амжалта туйлахые хүсөө.

Бэеэ даанхай байдалтай болоһон Бангла дешэй республика эб найрамдалай, демократи ба социализмын түлөө тэмсэл ябуулжа эхилээ гэжэ Муджибур Рахман онсо тэмдэглэбэ.

Президентын «Раштрапати Бхаван» гэжэ ордон соо Индиин премьер-министр Индира Ганди Бангла дешэй президент Муджибур Рахман хоёрой хоорондо хэлсээн боложо, тэндэ хоёр талын аша туһада хабаатай асуудалнууд зүбшэгдэһэн байна.

Хэблэлэй түлөөлэгшэдэй табиһан асуудалнуудта харюу үгэхэ зуураа, Индира Гандитай хэһэн хөөрэлдөөнэй дүнгөөр хүсэлөө яһала хангагиб гэжэ Муджибур Рахман тэмдэглээ. Бангла деш гэжэ бэеэ даанхай республикын бии болоод байһые ойлгожо, Азиин үшөө нэгэ шэнэ гүрэнэй бии болоһые дэлхэйн бүхы гүрэнүүд мэдэрхэ бэзэ, энэ шэнэ гүрэн гадаадынгаа политикада эб найрамдал ба арадуудай хани барисаа бэхижүүлхэ зорилго бэелүүлхэ байна гэжэ М. Рахман мэдүүлээ.

Зүүн Бенгалиин хүн зоной дунда Баруун Пакистанай армиин гэмтэ ябуулга хэһэниие тодорхойлхо уласхоорондын тусхай мүрдэлгэ үнгэргэхэ эрилтэ Бангла дешэй правительство табиха байна гэжэ Муджибур Рахман хэлэбэ.

Муджибур Рахман Индира Гандитай уулзаһанайнгаа һүүлдэ Дакка орохоор ниидээ.

НАЙДУУЛГАНУУД БА БОДОТО ХЭРЭГ

ТОКИО. (ТАСС). США Алас-Дурна зүгтэ Японой дүүргэхэ сэрэгэй үүргые ехэ болгохо зуураа, политикын талаар—«бага зиндаанай туһамаршa», худалдаа наймаанай ба экономикын талаар — конкурент, үрдилдэгшэ шэнгээр тэрээндэ хандана. Сан-Клементдэ США-гай президент Никсонтэй премьер-министр Сатын хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые шэнжэлхэдээ, Японой хэблэл иимэ тобшолол хэнэ.

Япондонь Окинавые бусаалгын болзор (байгша оной майн 15-да гэжэ) нэрлэбэшье, тэдэ аралнуудай Японтоёо нэгэдхэгдэһэнэй һүүлээр ядерна ба бусад хорото зэбсэгүүд эндэһээ гаргагдаха гү гэһэн асуудалда сэхэ харюу үгэхэеэ США арсаһан байна гэжэ тэдэ газетэнүүд тэмдэглэнэ. Тэндэ сэрэгэй баазанууд үлэхэ, Окинава—Азиин арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха, эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхэ газар зандаа үлэхэ байна.

Эндэхи хэблэл хөөрэлдөөнүүдэй дүн согсолхо зуураа, Япон урдынхи мэтээр США-һаа дан ехээр дулдыданги байна гэжэ шаналан тэмдэглэнэ, оронойнгоо аша туһада харюусахаар политика бэеэ даагаад ябуулха шухала гэнэ.

МУДЖИБУР РАХМАН ДАККА ЕРЭБЭ

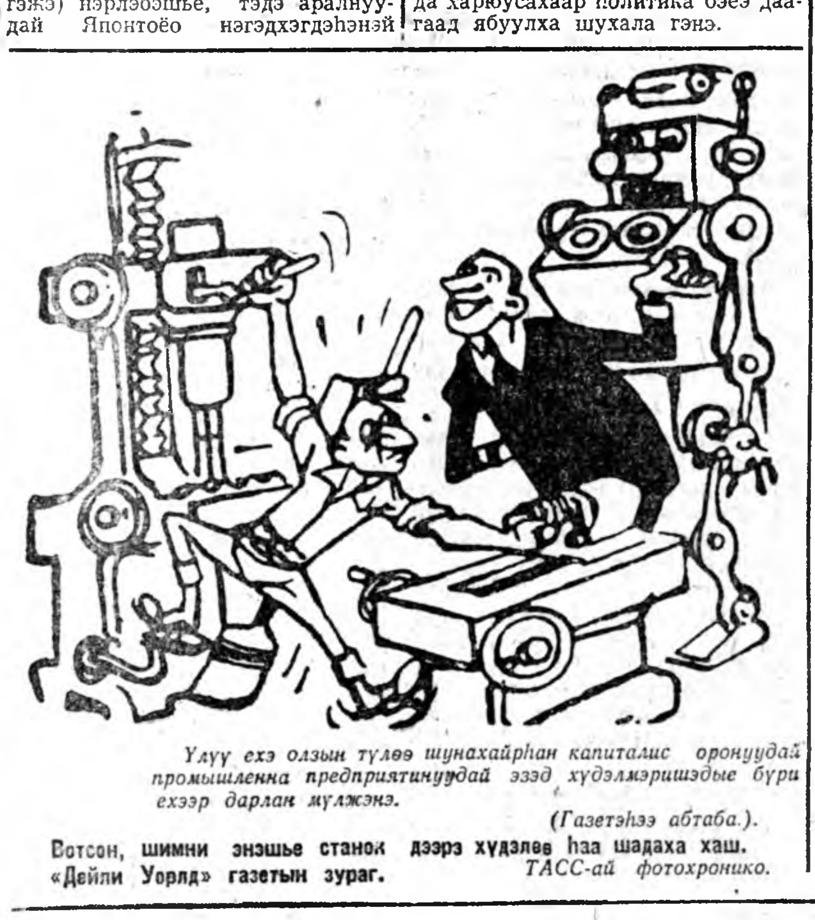
ДАККА. (ТАСС). Бангла дешэй республикын президент, арадай лиги гэжэ партиин толгойлогшо Муджибур Рахман январиин 10-да Делиһээ Дакка ниидэжэ ерэбэ. Бангла дешэй республикын ниислэл хотодо тэрэнэй хүндэдэ хани халуун угтамжа эмхидхэгдэһэн байна.

Даккын аэропортдо Бангла дешэй республикын президентын уялгые дүүргэжэ байһан С. Н. Ислам, премьер-министр Таджуддин Ахмед, правительствын гэшүүд, оронойнь политическэ элдэб партинуудай хүтэлбэриин түлөөлэгшэд Муджибур Рахманиие угтаа.

Эндэ олон хүнэй хабаадалгатай болоһон митинг дээрэ Муджибур Рахман үгэ хэлэхэ зуураа, Бангла деш—бэеэ даанхай демократическа гүрэн, энэ бэеэ даанхай зандаа хэтэ мүнхэдөө үлэхэ гэжэ тэмдэглэбэ. «Бидэнэр Бангла дешые һандаргаха ябадалда хэзээдэшье хүргэхэгүйбди» гээд тэрэ тэмдэглээ.

75 миллион хүн зонтой Бангла дешэй эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө тэмсэлдэнь туһаламжа хүргэһэн Советскэ Союзай, Польшын, социалис бусад гүрэнүүдэй арадууд болон правительствануудта Бангла дешэй правительство ба арадай зүгһөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэһэн байна. Гадаадын политикын талаар хэлэхэ зуураа, арадуудай эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө залуу республикамнай тэмсэхынгээ хажуугаар, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн болохые оролдохо байна гэжэ М. Рахман мэдүүлбэ.

Оронойнгоо экономикые шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхыень хүдэлмэришэд, тариашад, алба хаагшадые, «Мукти Бахини» гэжэ национальна сүлөөрэлгын отрядуудай гэшүүдые М. Рахман уряалаа. Хэрбээ оронoймнай олон миллион хүн зон эдихэ хоолгүй, үмдэхэ хубсаһагүй, гэр байрагүй байха болоо һаа, хэрбээ Эхэ оромнай хүл дээрээ гаража, өөрынгөө экономикые бэхижүүлээгүй һаа, бэеэ даанхай байдалнай юуншье бэшэ болохо гэжэ Муджибур Рахман заагаа.

Үлүү ехэ олзын түлөө шунахайрһан капиталис оронуудай промышленна предприятинуудай эзэд хүдэлмэришэдые бүри ехээр дарлан мүлжэнэ.

(Газетэһээ абтаба.).

Вотсон, шимни энэшье станок дээрэ хүдэлөө һаа шадаха хаш.
«Дейли Уорлд» газетын зураг.

ТАСС-ай фотохронико.

Политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдагшадые сүлөөлхэ эрилтэ

АФИНА. (ТАСС). Грецидэ 1967 ондо болоһон сэрэгэй урбалтын һүүлээр политическэ хэрэгээр арестовалагдажа, сэрэгэй онсо эрхэтэ трибуналаар сүүдлэгдэһэн хүнүүдые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөн үргэдэжэ байна. Грек эрхэтэдэй аминдаа, мүн коллективээрээшье бэшэһэн бэшэгүүд оронойнь элдэб городуудһаа засагай зурганда абтана. Тэрэ бэшэгүүд соо политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдагшадые сүлөөлхэ эрилтэ табигдана.

Январиин эхеэр толилогдоһон 470 журналист, уран зохёолшод, эрдэмтэд ба артистнуудай нээмэл бэшэг энэ кампанида шухала удха шанартай документ боложо үгөө. Элдэб үзэлтэй хүн зон тон олоороо сэрэгэй журамда эсэргүү бодобо гэжэ нютагай шэнжэлэгшэд тэмдэглээ.

НДП-дэ ТОХЁОЛДОҺОН БЭРХЭШЭЭЛ

БОНН. (ТАСС). Шэнэ түхэлэй нацис национал-демократическа партида (НДП) горитойхон бэрхэшээл тохёолдоһхой. Тус партиие байгуулагшадай нэгэн, НДП-гэй Бавариин организациие толгойлжо байһан, урдань Бавариин ландтагай депутат байһан Пельман гэгшын НДП-һээ гаража ошоһон ушар энэ бэрхэшээлтэ байдалай үшөө нэгэ гэршэ боложо үгэнэ.

Энэ ушар национал-демократическа партиин ээлжээтэ съездын үнгэргэгдэһэнэй һүүлээр хэдэхэн неделиин болоһон хойно тохёолдобо. Тэрэ съезд дээрэ НДП-гэй түрүүлэгшэ байһан Фон Тадден гэгшэ тушаалаа орхихо баатай боложо, адвокат Мусгнуг гэгшэ тэрэниие һэлгэһэн байна.

Гэбэшье НДП-гэй хүтэлбэридэ хэгдэһэн хубилалтанууд парти доторойнь бүлэглэлнүүдые эблэрүүлжэ шадаагүй. Бундестагта болоһон һунгалта дээрэ шэнэ түхэлэй нацистнууд ехээр панхаруудтаад, мүнөө бэе бэедээ гэмээ хаялсана.

Пельман, тэрэнэй туһамаршад «Баруунай тала баримталһан шэнэ акци» гэжэ хархис организаци байгуулхань гэжэ Мюнхендэ соносхогдоо.

ПАКИСТАНАЙ ХҮДӨЛМЭРИШЭДЭЙ БУҺАЛГААН

КАРАЧИ. (ТАСС). Карачидахи «Синда индастриал трейдинг эстейт» гэжэ промышленна бүлэг үйлэдбэриин 20 мянга гаран хүдэлмэришэд ажалаа зогсоогоод, үйлэдбэриин захиргаанай үмэнэ эрилтэнүүдые табиһан байна.

4900 ЗАБАСТОВКО

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлдэ Америкын ажалшад өөһэдынгөө эрхэ сүлөөе хамгаалан, ангиин шанга тэмсэл хэһэн байна. Хуулиин газарһаа тунхаглаһан мэдээнүүдэй ёһоор, 1971 ондо 3,2 миллион хүдэлмэришэдэй хабаадалгатай 4900 гаран забастовко болоо. Барилгын, горно промышленностиин, транспортын ба хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэдэй илангаяа ехэ хүсэтэй буһалгаанууд хэгдэһэн байха юм. Ажалай министерствын мэдээнүүдһээ харахада, гүрэнэй эмхи зургаануудта, хүдөө ажахын техникэ бүтээн гаргадаг промышленностьда мүн лэ ехэ тэмсэл болоһон байгаа.

Курт Вальдхайм телевиденеэр үгэ хэлэбэ

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). Эзэмдэгдээд байһан арабуудай газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргаха тушаа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэринүүд, нэн түрүүн Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-то абаһан резолюци Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдалые һуларуулха үндэһэ һуури болоно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхайм тэмдэглэбэ.

Телевиденеэр үгэ хэлэхэ зуураа, ООН-ой хүндые саашадань бүри үргэхэ, уласхоорондын аргалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэрэнэй эдэбхиие бүри дээшэлүүлхэ шухала байһанда өөрынгөө этигэл найдабари тэрэ мэдүүлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан: Ази, А... рикын арадуудтай һаналаа нэгэ... дэлгын конференцидэ хабаада... шадые амаршалга. «Хүдөөгэй... клубта» — түрүү бэшэг. Нюта... нютагай һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Тани... ямараар ханганаб»—рейдовэ бри... гадын материал. «Эгээл ута за... һарлал» — А. Семёновагай кор... респонденци. Хилын саанаһаа.

Гурбадахи хуудаһанда: пл... нумүүд болон партийна эдэбхит... дэй суглаануудһаа. Орон доторх... һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спор... тын һонинууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр Байгал шадар үүлэ... тэйшэг байха, зарим газарта ба... га зэргэ саһан орохо, бордоһолхо. Баруун тээһээ секундын 7—1... метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Те... пература 4—9 градус хүйтэ... байха.

Республика доторнай мүнөөдэ... үүлэтэйшэг байха, саһан орохо... гүй. Баруун тээһээ һулахана... һалхилха. Температура 14—1... градус хүйтэн болохо. Улаан-Үдэ... дэ һүниндөө 27—29, үдэртө... 17—19 градус хүйтэн болохоо... хүлеэгдэнэ. Январиин 13—17... ной үдэрнүүдтэ Байгал шада... үүлэтэйшэг байха, зарим газарт... бага зэргэ саһан орохо. Һулаха... наар һалхилха. Һүниндөө 19—24... үдэртөө 5—10 градус хүйтэ... болохо. Республикымнай бэшэ... аймагуудта саһагүй, үүлэтэйшэг... байха. Һулаханаар һалхилха. Температура һүниндөө 26—31... Ахын, Түнхэнэй аймагууд... 31—36, үдэртөө 16—21, ур... аймагуудта 10—15 градус хүй... тэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.